

BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI SZERVEZET

**RENDFOKOZATI VIZSGA
TANANYAG**

TISZTEK RÉSZÉRE

Szerző: Dr. Tanács Tímea bv. ezredes, bv. főtanácsos
Horváth Ákos bv. alezredes, bv. tanácsos
Farkas Gábor bv. alezredes

Szakmai lektor: Dr. Tóth Tamás bv. altábornagy

Pedagógiai lektor: Sajóvölgyi Anett r. őrnagy

Szerkesztő: Kardosné Sárfi Mónika

Készült: 2016. október I. kiadás
2017. április II. kiadás
2019. október III. kiadás
2021. október IV. kiadás
2023. január V. kiadás

MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE:

Módosította	Verzió száma	Kibocsátás időpontja
Farkas Gábor bv. alezredes	II.	2017. április
Gordos-Kurucz Kitti bv. százados	III.	2019.október
Farkas Gábor bv. alezredes	IV.	2021. november
Török János bv	V.	2023. január

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Általános büntetés-végrehajtási ismeretek.....	7
	A büntetés-végrehajtás fejlődése	7
	A szabadságvesztés büntetés általánossá válása	8
	A magyarországi börtönrendszer kialakulása	8
	A büntetés-végrehajtási szervezet helye a közigazgatási rendszerben	11
	A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere.....	13
	A szabadságvesztés végrehajtásának rendje	14
	A szabadságvesztés végrehajtásának célja.....	15
	Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek	15
	A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése	17
	A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása.....	18
	A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása.....	18
	A szolgálati jogviszony jellege	18
	Szolgálati jogviszony létesítése	19
	A hivatásos állomány besorolása	20
	A hivatásos állomány illetménye	20
	A hivatásos állomány előmenetele.....	22
	A hivatásos állomány teljesítményértékelése és minősítése	22
	Egyenruha	23
	Szolgálati igazolvány és jelvény	24
	Elöljáró, alárendelt, feljebbvaló	24
	A parancs	25
	Szolgálati érintkezés szabályai	27
	Titoktartási kötelezettség	27
	Adatvédelemi alapelvek.....	27
	Informatikai biztonságpolitika	28
	Szolgálati időrendszer	30
	Együttműködés	31
II.	Szakmai szolgálati ismeretek.....	32
	II/1. BV. jogi ismeretek	32
	A büntetés-végrehajtás garanciarendszere	32

A büntetés-végrehajtási bíró feladata.....	32
A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész.....	35
Egyéb ellenőrzés típusai	35
Az elítelti jogok gyakorlása és a jogérvényesítés eszközei	37
Reintegrációs őrizet	38
Társadalmi kötődés program.....	39
Jutalmazás	40
Fegyelemi fenyítés	43
Feltételes szabadságra bocsátás	45
Feltételes szabadság megszüntetése.....	47
Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer	48
II/2. Biztonsági ismeretek.....	50
A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma.....	50
A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány.....	51
Biztonsági intézkedések.....	52
FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG	53
II/3. Gazdasági ismeretek	56
Az államháztartás fogalma.....	56
A költségvetési szervek fogalma, jogállása	56
II/4. Személyügyi ismeretek	61
Szolgálati viszony jellege	62
Rendfokozat	62
Alapvető jogok korlátozása.....	62
A szolgálati viszony alanyai	63
Költségtérítések.....	63
Érdemek elismerése	63
Képesítési követelmények	64
Utánpótlási és vezetői adatbank.....	65
A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex	66
Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex	66
Általános erkölcsi követelmények	68
Magyar Rendvédelmi Kar.....	69
Becsületbíróóság	72

Korrupció elleni védelem.....	73
Nemzeti Védelmi Szolgálat	75
Jogszabálygyűjtemény	76
Irodalomjegyzék.....	77

I. Általános büntetés-végrehajtási ismeretek

A büntetés-végrehajtás fejlődése

A szabadságvesztés büntetés, ennek végrehajtására létrehozott börtön az újkor, a korai kapitalizmus vívmánya. Persze elemeit megtaláljuk már a rabszolgatartó, hűbéri társadalmakban is, de általánossá akkor vált, amikor az emberi szabadság felértékelődött.

A szabadság fogalma a polgári forradalmak korában az egyenlőséggel és a testvériséggel egyenértékűvé vált, amelyet ekkor foglaltak először törvénybe is. Fontos megemlíteni, hogy a büntetés egyidős a társadalommal, tükrözi a korát, jellegzetességeit, a bűnözés elleni küzdelem eszközeit és mindig megfelel az adott kor társadalmi sajátosságainak.

A büntetési rendszerek felépítése, működése nem elméleti megfontolások eredménye, azt a gyakorlat alakította. Az első büntetési elméletekkel foglalkozók pedig nem jogászok voltak, hanem filozófusok. Közülük is a legtöbb kutató az ókori görög bölcseket hozza példának. Protagoras, Platón és Arisztotelész neve fordul elő legtöbbször, hiszen a tett és tettes központú büntetési elméletek megalapozói voltak.

Az állam és az állami büntetési rendszer megjelenésével együtt járt a nyílt jogegyenlőtlenség. A társadalom differenciálódásával az alá-fölérendeltséget is tudatosította a büntetés. Azonos bűncselekmény elkövetőit másként büntették, ha szabad ember, vagy ha szolga volt. A hűbéri társadalmakban még jobban elváltak az egyes csoportok, rétegek „büntetőjogai”, így másként büntették a főnemest, a köznemest, a városi polgárt.

A XVIII. század elejéig az elrettentésre alapuló büntetési nemek és büntetési formák domináltak.

A szabadságvesztés büntetés általánossá válása

A modernnek tekintett börtön mai formái több évszázados fejlődés eredménye.

Szabadságvesztés büntetésnek tekinthető minden szabadságot korlátozó-, vagy elvonó büntetés, szankció. Börtön az az építmény, amiben elzárva tartották az elítélteket, vagy az őrizetbe vettek. Az ókorban és a középkor első felében ismert börtönök nem a büntetés végrehajtására szolgáltak, hanem arra, hogy a gyanúsítottakat bíróság elé állítsák.

Eleinte a fogvatartás színhelye nem épület (építmény) volt, vagy eredetileg nem erre a célra épült. A foglyokat vermekben, barlangokban, kutakban, ketrecekben, később pincékben tartották. A XVII. században már kialakult a börtönök néhány fajtája, az építési technika fejlődésével egyre inkább várakba, középületekbe, vagy teljesen önálló épületbe helyezték el foglyokat.

A XIX. században alakult ki a szabadságvesztés alapeszméje, amely az ártalmatlanná tételre, a teljes elszigetelésre, a munkavégzésre, valamint a kezdeti osztályozásra és a javítás eszméjére épült. Ezekből az elemekből jött létre a század központi büntetési formája, a szabadságvesztés és annak intézménye, a börtön. A börtönügy igencsak lassú fejlődésében kiemelkedő szerepe volt John Howard-nak, aki személyesen tapasztalta meg a korabeli börtönök rettenetes viszonyait. Szabadulása után életét a börtönügy megreformálásának szentelte. Munkássága eredményeként elsőként Anglia, de sok más állam is törvényt alkotott a szabadságvesztésről. A börtönök, börtönrendszerek fejlődésére az a jellemző, hogy az elvek sohasem valósultak meg tisztán, nincs egyetlen olyan elmélet, amelyről azt lehetne mondani, hogy ez lett volna a börtönügy fejlődésének vezérfonala.

A magyarországi börtönrendszer kialakulása

A magyarországi börtönrendszer kibontakozását, fejlődését számos tényező akadályozta, melyek főként a nemesi előjogokban testesültek meg. A bebörtönzés költséges volt (épület, őrzés, élelmezés), e mellett elvonta a gazdaságtól a munkaerőt, nem számolhattak a nyilvános büntetések hatásaival, ráadásul a börtön nem volt elég szigorú a kor felfogásához képest.

A helytartótanács rendelete ellenére, a nemesek nem áldoztak pénzt a börtönök létrehozására, így az első központi börtön (fenyítőház) magánkezdeményezésre jött létre *Szempci Fenyítőház* néven, melyet gróf *Eszterházy Ferenc* saját telkén és épületeiben létesített.

A börtönügy fejlődése döcögve haladt, hibás központi döntésektől kísérve (szabadságvesztés töltésére sokszor alkalmatlan épületeket létesítettek), a dolog pikantériája, hogy némelyik még ma is börtönként funkcionál pl.: Lipótvár, Ilava, Márianosztra, Vác. A kiegyezés (1867), majd az 1878. V. sz. tv. (Csemegi-kódex) adott lendületet a modern börtönrendszer kiépítésének. Többek között felépült a Szegedi Kerületi Börtön, a budapesti Királyi Gyűjtőfogház, a Soproni Fegyház. A század végén 9 országos, 65 törvényszéki és 313 járásbíróági fogház működött. A börtönügy századvégi virágkorát pezsgő börtönügyi irodalom, szellemi gondozás kísérte. Az első világháború után a trianoni döntést megszenvedte a magyar büntetés-végrehajtás is, hiszen elvesztette az országos intézetek 33%-át, a törvényszéki fogházak 64%-át, a járásbíróági fogházak 63%-át. Az I. világháború utáni időszak börtönügyi fejlődése teljesen megtorpant, sem a gazdaság helyzete, sem az uralkodó kriminálpolitikai szemlélet már nem kínált lehetőséget még a szolid börtönreformra sem. A börtönügy szakmai fejlődését az is hátráltatta, hogy az intézetek élére számos, a hadseregtől leszerelt tiszt került, elindítva az intézetekben dívó és máig károsan ható militáris szemléletet.

Tovább romlott a büntetés-végrehajtás helyzete a II. világháborút követő időszakban, különösen 1952-től, amikor a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM) vette át a börtönök felügyeletét és irányítását. Ekkor alakult meg a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) és az elítélt munkáltatás irányítására a Közérdekű Munkák Igazgatósága (KÖMI).

A büntetőpolitika eltorzulásának következtében az elítéltek száma meghaladta a 35 ezer főt (továbbá 12 ezer elítélt várt befogadásra) és 100 ezer főt is elért az internáltak száma. A rabgazdaságok termelése az általános népgazdasági terv részét képezték. A börtönök egy részének irányítása az ÁVH kezébe került. Az 50-es évek végére már megjelenik az igény a börtönügy garanciális elemeinek erősítésére a szabályozás szintjén. Az 1955. évi Bv. szabályzat már mellőzi a testi és a fizikai fájdalmat okozó fegyelmi büntetéseket, 1959-ben pedig (8/1959. BM. utasítás) megteremtették az elítéltek nevelésének elvi és szervezeti feltételeit.

A magyar börtönöknek az állami szervek rendszerében elfoglalt helyéről 1963-ban született döntés szerint a felügyelet és irányítás visszakerült az Igazságügyi Minisztériumhoz, és kezdetét veszi az egyes büntetések végrehajtásának jogi szabályozása is.

A 60-as évek elején megélénkült kriminológiai, szociológiai, pszichológiai kutatások rámutattak a társadalom belső ellentmondásaira, feltárták a bűnözés tényleges alakulását, és

bemutatták, hogy a szocializmus fejlődésével a bűnözés nem hal el, mint azt korábban hirdették. Rávilágítottak az állami szervek hosszú távú feladataira.

A börtönügy több évtizedes elmaradásának, valamint a törvényi szintű szabályozás hiányának felismerése az elméleti munka megélénküléséhez vezetett. Ennek egyik eredménye az 1966. évi 21. tvr. megalkotása volt. E jogszabály már céljában, elveiben, tartalmában megközelítette az európai normákat. Merőben újszerű volt az a felfogás, hogy az elítélteket nem csak kötelezettségekkel látta el, hanem jogokat is biztosított számukra, ezzel az elítélteket a végrehajtás tárgyából annak alanyává tette. A törvény a szabadságvesztés négy fokozatát állapította meg (szigorított börtön, börtön, szigorított munkahely, munkahely). Sajnos a börtönügy fejlődéséhez szükséges eszközök nem álltak rendelkezésre, és a szervezeti viszonyok sem kedveztek a sikeres végrehajtásnak. Eközben tovább romlott a bűnözés helyzete, nőtt az elítéltek száma, ennek eredményeként az 1971. évi 28. tvr. a fokozatok elnevezésében gyakorlatilag visszatért a Csemegi-kódexhez. Az egyes fokozatokra vonatkozó különbségtétel érvényesül, többek között: a kedvezményrendszerben, az őrzés és felügyelet szigorúságában, a ruházati ellátásban.

A 70-es években megindult – elsősorban a büntetés-végrehajtás egy szűk lelkes csoportjának kezdeményezésére – a rendszer humanizálása, melyek számos országos parancsnoki intézkedésben öltöttek testet. Megismerhetővé váltak az ENSZ és az Európa Tanács által kidolgozott ajánlások a korszerű börtönök működésére vonatkozóan. Ennek eredménye lett, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtását egységes rendszerbe foglalták. Az 1979. évi 11. sz. tvr-t* a büntetés-végrehajtás szakemberi hozták létre. E kódex jellegű tvr-t követte a büntetés-végrehajtási szabályzat (miniszteri rendelet), ami mindenki számára megismerhetővé vált. Az 1978. évi IV. sz. tv. a szabadságvesztés fokozatait háromra csökkentette (fegyház, börtön, fogház).

Kibővült az elítélt külvilággal való kapcsolatának lehetősége, olyan új jogintézmények jelentek meg, mint az átmeneti csoport és a gyógyító-nevelő csoport.

A 80-as években a szabadságvesztés széleskörű alkalmazásának következtében jelentősen megnőtt a fogvatartottak száma (1986-ban elérte a 25 ezer főt).

*A **törvényerejű rendelet** (röviden: **tvr.**) egy a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa által alkotott jogszabály. Az Alkotmány alapján törvényerejű rendeletet 1949. augusztus 20-a és 1989. október 22-e között lehetett alkotni, ugyanakkor az 1987-es jogalkotási törvény 2009-es alkotmánybírói megsemmisítéséig tartalmazta mint a köztársasági elnök által alkotható jogszabályt. Ma már nem alkotható új, a hatályon kívül nem helyezett törvényerejű rendeletek azonban ma is hatályosak és alkalmazandóak. A jogforrási hierarchia szempontjából törvényeknek kell tekinteni ezeket, így például módosítani vagy hatályon kívül helyezni is legalább törvényi szinten kell.

A büntetés-végrehajtási szervezet helye a közigazgatási rendszerben

A közigazgatás olyan közhatalommal rendelkező igazgatási tevékenység-, illetve szervezetrendszer, amely a hatalommegosztás elvéből eredően önálló hatalmi ágként funkcionálva biztosítja a jogállamiság követelményeinek érvényesülését. A közigazgatás rendszerén belül elkülöníthető egyrészt az államigazgatási szervek rendszere, másrészt az önkormányzati szervek rendszere.

Az államigazgatás hierarchikusan felépülő szervek rendszeréből áll, amelyben központi és neki alárendelt területi és helyi szerveket különböztetünk meg. A területi szerveken belül elkülönülnek a központi alárendeltségű (dekoncentrált) területi és a helyi államigazgatási szervek.

Az államigazgatás hierarchikusan felépülő szervek rendszeréből áll, amelyben központi és neki alárendelt területi és helyi szerveket különböztetünk meg. A területi szerveken belül elkülönülnek a központi alárendeltségű (dekoncentrált) területi és a helyi államigazgatási szervek. A központi államigazgatási szervek az alábbiak:

- 1) Központi kormányzati igazgatási szerv:
 - a. Kormány,
 - b. Miniszterelnöki Kormányiroda,
 - c. minisztérium,
 - d. kormányzati főhivatal,
 - e. központi hivatal.
- 2) Önálló szabályozó szerv:
 - a. Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság,
 - b. Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal.
- 3) Autonóm államigazgatási szerv:
 - a. Közbeszerzési Hatóság,
 - b. Egyenlő Bánásmód Hatóság,
 - c. Gazdasági Versenyhivatal,
 - d. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság,
 - e. Nemzeti Választási Iroda.

- 4) Rendvédelmi szerv:
 - a. Rendőrség,
 - b. Büntetés-végrehajtási szervezet,
 - c. Hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
 - d. Polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.
- 5) Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat.

Témánk szempontjából a rendvédelmi szervek bírnak kiemelt jelentőséggel, hiszen minden állam létrehozza a maga szervezetrendszerét a rendvédelmi funkciók ellátására. Ezek a funkciók különböző társadalmi hatások veszélyeit kívánják kiküszöbölni. Ebbe a körbe sorolhatóak pl.: a közrendvédelem, a bűnözés elleni harc, melyek elsősorban a rendőrség feladatát képezik, vagy a büntetés-végrehajtásának a megszervezése.

Ezek a szervek is közigazgatási feladatot látnak el, de feladataik ellátása során közvetlenül alkalmazhatnak állami kényszerintézkedéseket, fegyveres vagy fizikai kényszert. E jellemzőik miatt pedig a civil közigazgatástól eltérő, speciális felépítéssel és függelmi viszonyokkal rendelkeznek.

A büntetés-végrehajtási szervek esetében a szervezet értelemszerűen a bűnözőktől való védelmet, a kapott büntetés teljesítését, és a fogvatartottak őrizetét, reintegrációját hivatott szolgálni.

A büntetés-végrehajtási jog tárgya, alanya, rendszere

A büntetés-végrehajtási jog a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a büntetőeljárás törvényben felsorolt szabadságkorlátozó kényszerintézkedések végrehajtását, annak előkészítését és megkezdését, a végrehajtáshoz kapcsolódó járulékos feladatokat, a végrehajtásban közreműködő szervek és személyek feladatait, a végrehajtás hatálya alatt álló személy jogi helyzetét (jogait és kötelezettségeit), társadalomba való visszavezetésének, illetve beilleszkedésének módszereit, a jogok és kötelezettségek érvényesítésének módját szabályozza.

A büntetés-végrehajtási jog tárgyát képezi tehát a büntetések, a büntetőjogi intézkedések, a vagyoni jellegű hátrányok, a büntetés-végrehajtási nyilvántartások határidejére vonatkozó rendelkezések, az elmeállapot megfigyelésének, az előzetes letartóztatásnak, az ideiglenes kényszergyógykezelésnek a végrehajtása, valamint az utógondozás és a büntetés-végrehajtás garanciarendszere.

A büntetés-végrehajtási jog sajátossága tükrözi a végrehajtás hatálya alatt álló személy és a végrehajtást végző szerv kapcsolatának jogi tartalmát.

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje a büntetés-végrehajtási rendszer legfontosabb tartalmi eleme, amely biztosítja és szolgálja a szankciók céljának megvalósítását. A szabadságvesztés kiszabása esetén a végrehajtási fokozat meghatározása az ítélező bíróság feladata. A büntető törvénykönyv fegyház, börtön, illetve fogház végrehajtási fokozatot állapíthat meg.

A **fegyház** a szabadságvesztés legszigorúbb végrehajtási módja. Az elítélt életrendje részleteiben meghatározott, állandó irányítás és ellenőrzés alatt áll. Eltávozása – a tényleges életfogytig tart szabadságvesztésre ítétek kivételével – kivételesen engedélyezhető. Biztonsági és rezsimekategóriába sorolása alapján a bv. intézeten belül a számára kijelölt helyen mozoghat, a zárka ajtaja nyitva tartható, a csoportos kulturális és sportprogramokon, valamint egyéb intézeti programokon részt vehet. A magánál tartható tárgyak köre, kapcsolattartásának gyakoriság és tartama, a személyes szükségleteire fordítható összeg mértéke eltérő lehet a fokozatosság elvét figyelembe véve. Mindemellett külső munkában kivételesen részt vehet abban az esetben, ha a külvilágtól munkavégzés alatt is elkülöníthető.

Börtönfokozat esetén az elítélt életrendje meghatározott, de már nem minden részletre kiterjedően. Irányítása és ellenőrzése e fokozatban is kötelező, de már viszonylagos önállósággal rendelkezik, például a bv. intézeten belül a kijelölt területeken szabadon járhat. Kivételesen engedélyezhető számára rövid tartamú eltávozás és ugyancsak kivételesen vehet részt intézeten kívüli munkavégzésben is.

A **fogház** a szabadságvesztés legenyhébb végrehajtási módja. Az elítélt a bv. intézet területén szabadon járhat (kivéve az intézet azon részeit, ahová az elítéltek belépése tilos). Az életrendje csak részben meghatározott, szabadidejét belátása szerint használhatja fel. Részt vehet továbbá intézeten kívüli munkavégzésben, rövid tartamú eltávozásban is.

Fiatalkorú fogvatartottak esetén a bíróság csupán börtön, illetve fogház végrehajtási fokozatot állapít meg. Ezen különleges kategóriájú fogvatartott szabadságvesztés büntetésének végrehajtási rendje az életkori sajátosságaikból fakadó eltérésekkel az általános szabályok szerint részletezett börtön és fogház rendjének felel meg.

Az adott végrehajtási fokozat kiszabását követően a BVOP illetékes egysége kijelöli az elítélt számára (lehetőleg a lakóhelyéhez legközelebb eső) bv. intézetet az ítélet végrehajtása céljából. Büntetésként fiatalkorúval szemben nem szabható ki életfogytig tartó szabadságvesztés. Az elkövetéskor 14 év alatti fiatalkorúval szemben szabadságvesztést nem lehet kiszabni.

A szabadságvesztés végrehajtásának célja

A Bv. tv. megfogalmazása alapján a szabadságvesztés célja az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésével, valamint a reintegrációs tevékenység segítségével az elítélt társadalomba való visszailleszkedése és a társadalom jogkövető tagjává válása.

A törvény a szabadságvesztés céljának meghatározása során – a Btk. rendelkezéseivel összhangban – különbséget tesz a határozott idejű és az ún. tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés között, és utóbbi esetében külön célt határoz meg, amely az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítésével a társadalom védelme.

Az európai börtönmodellekre jellemző alapelvek

A szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó általános szabályok alatt az alapvető végrehajtási elemeket értjük, amelyek a büntetés-végrehajtás egész működésére hatnak és valamennyi fogvatartottra, vagy a többségükre kell, hogy vonatkozzanak.

A normalizáció elve

A normalizálás elve szerint a szabadságvesztés végrehajtási körülményeit, az elítélt életmódját, a fogvatartás feltételeit közelíteni kell a szabad életben lévő viszonyokhoz. Ez az elv kifejezi azt is, hogy a bebörtönzéseknek a szabadság elvonásából kell állni, továbbá ennek alapján az elítéltet lakóhelyéhez közeli intézetben kell elhelyezni.

A nyitottság elve

A nyitottság elvén a fizikai izolációt oldó törekvést értjük, továbbá a külvilággal való kapcsolat formájának erősítését, így széles tere van az egyházaknak, civil szervezeteknek, iskoláknak az egyes intézetek életében, a társadalmi beilleszkedést elősegítő tevékenység folyamatában.

Az intézetek elhagyásának legális formái (pl.: rövid tartamú eltávozás, kimaradás) mind ezt a célt szolgálják. De ide soroljuk a kapcsolattartás más formáit is, mint pl.: levelezés, telefonálás, látogató intézeten kívüli fogadása.

A nyitottságot növeli a sajtótermékek rendelésének lehetősége, rádió, TV műsorainak hallgatása, nézése, különböző előadók, művészeti csoportok, egyének intézeti fogadása stb.

A nyitottság szellemében megváltozott a kommunikáció, eltűnt a korábbi titokzatosság; a szakma törekedett a börtönön belüli tevékenység objektív bemutatására.

A felelősség és az önbecsülés elve

A nyitottság elve szorosan kapcsolódik a felelősség elvéhez, ami az elítélt önbecsülésének, önállóságának fejlesztését tűzi ki célul. Ehhez meg kell őrizni és fejleszteni kell a fogvatartott testi és szellemi képességeit, amit oktatási, foglalkoztatási programokon keresztül lehet elérni. Az enyhébb végrehajtási szabályok (a továbbiakban: EVSZ), vagy az átmeneti részlegbe helyezés szintén lehet a felelősség kialakításának színtere. A börtön ebben a szerepben a társadalmilag elfogadható életvezetés kialakításához ad segítséget. Ennek az elemnek a megfelelő működését jelzi, hogy a 80-as, majd a 90-es években az évi többesre eltávozásról %-ban alig kifejezhető mértékben nem tértek vissza időben az intézetekbe. A felelősség elve szorosan következik abból, hogy az elítélt a végrehajtás alanya és nem tárgya.

A fokozatosság és a végrehajtás progresszív jellegének elve

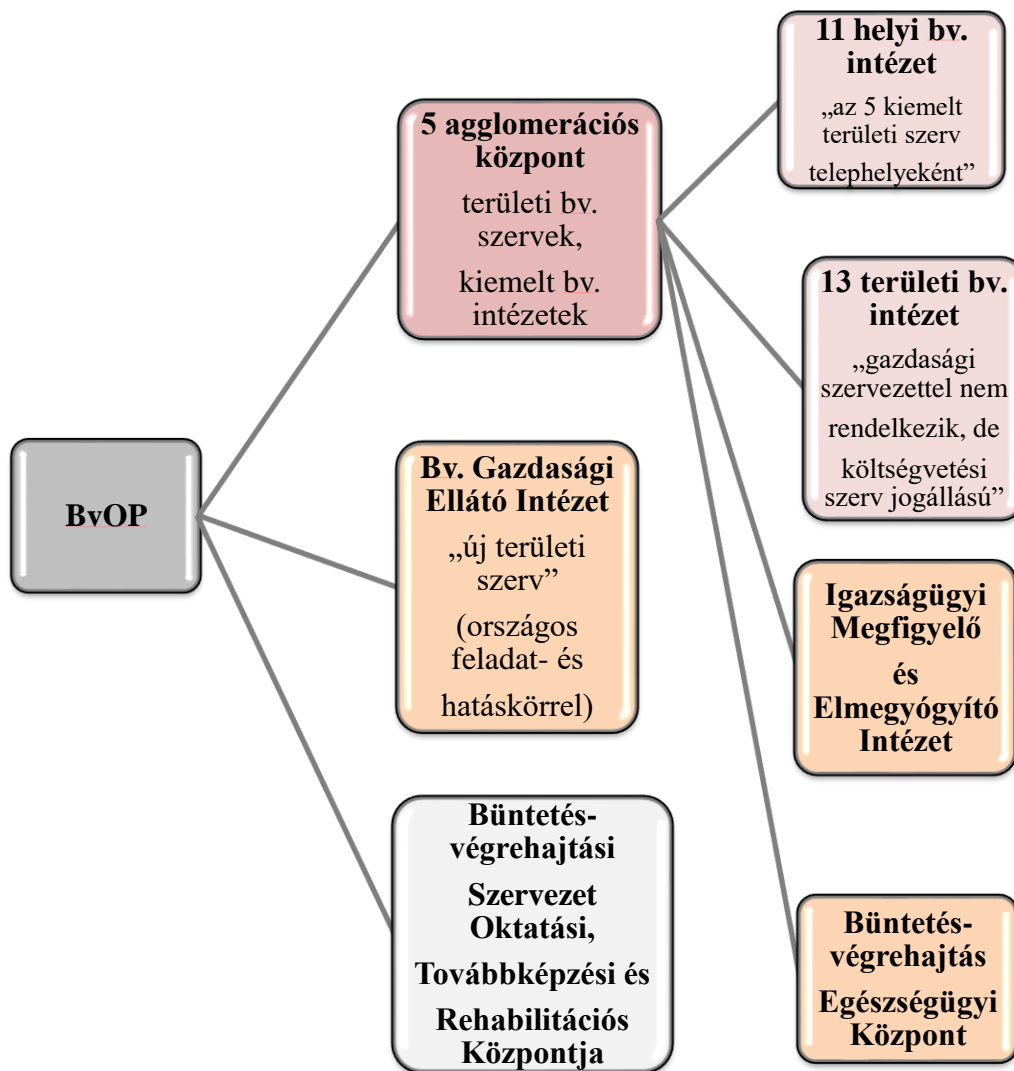
A fokozatosság és a végrehajtás progresszív jellegének elve azt jelenti, hogy az elítélt a szabadulása közeledtével fokozatosan enyhébb, a szabad élethez közelítő életkörülmények közé kerül. Ennek feltétele a fogvatartott aktív együttműködése

A végrehajtás egyéniesítésének elve

A végrehajtás egyéniesítésének elve azt jelenti, hogy az alkalmazott eljárásokat az elítélt személyiségéhez, egyéni képességeihez, szükségleteihez kell igazítani. A végrehajtás egyéniesítése nem jelentheti azt, hogy az intézet minden egyes elítéltet egyedi módon kezeljen, de szükségessé teszi az elítéltek nemek és fokozatok szerinti elkülönítésén túl személyiség-adekvát életkori, kriminológiai, biztonsági, reintegrációs és egészségügyi szempontok szerinti csoportképzését is. Az egyéniesítés további érvényesítése az egyes csoportokon belül kialakított speciális kezelési, gondozási módszerek alkalmazásával történhet.

A büntetés-végrehajtási szervezet felépítése

Az Európai Börtön szabályok a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) struktúrájára és a bv. intézetek igazgatására vonatkozóan nem támasztanak részletes elvárásokat, csupán annyit mondanak ki, hogy a bv. intézeteknek hatóságok felelőssége alatt kell működniük, és hogy el kell választani a bv. szervezeti rendszerét más fegyveres és rendvédelmi szervezetektől, valamint a bűnügyi nyomozástól.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság vezetése és tagozódása

- országos parancsnok

Helyettesei

- országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese
- országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettese

A BVOP továbbá a Hivatalra, szolgálatokra, főosztályokra és osztályokra tagozódik.

A büntetés-végrehajtási szervezet jogállása

A bv. szervezet a külön törvényben meghatározott szabadság-elvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljárás kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásával, az utógondozás keretében végzett börtönpártfogolási tevékenységgel és a feltételes szabadságra bocsátással összefüggésben elrendelt pártfogó felügyelői vélemény elkészítésével, valamint a feltételes szabadság tartamára törvény alapján fennálló vagy elrendelt pártfogó felügyelettel kapcsolatos pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres, rendvédelmi szerv.

A bv. szervezet a feladatainak törvényes ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság erősítéséhez.

A bv. szervezet részére feladatot törvény határozhat meg.

A szolgálati jogviszony jellege

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket, valamint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvényben (a továbbiakban: HSZT) meghatározott díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja. A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszony létesítésekor vállalja, hogy a HSZT-ben meghatározott feltételekkel a rendvédelmi szerv bármely egységénél, illetőleg más szervnél történő szolgálatteljesítést. A szolgálatteljesítési hely meghatározásakor a hivatásos állomány tagjának méltányolható érdekeit lehetőség szerint figyelembe kell venni.

A szolgálati viszony az állam nevében eljáró rendvédelmi szerv és a hivatásos állomány tagja között létrejött különleges közszolgálati jogviszony, amelyben mindkét felet a sajátos szolgálati körülményeknek megfelelő, a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban és más jogszabályban meghatározott kötelezettségek terhelik és jogosultságok illetik meg.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó köteleit – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

Szolgálati jogviszony létesítése

A HSZT vonatkozó rendelkezései alapján szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető:

- 1) aki a tizennyolcadik életévét betöltötte, és életkora – az e törvényben meghatározott kivételekkel – a hivatásos szolgálat rá irányadó felső korhatáránál legalább tíz évvel kevesebb,
- 2) aki rendelkezik a tervezett szolgálati beosztás besorolási osztálya szerint meghatározott iskolai végzettséggel és szolgálati viszonyra vonatkozó szabályban a szolgálati viszony létesítésének feltételeként meghatározott szakképzettséggel,
- 3) aki a hivatásos szolgálatra és a tervezett szolgálati beosztására egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas,
- 4) akinek életvitele nem kifogásolható, és aki írásban tudomásul veszi, hogy azt a szolgálati viszony létesítését megelőző, valamint a szolgálati viszony fennállása alatt ellenőrizhetik,
- 5) aki elfogadja egyes alapvető jogainak e törvény szerinti korlátozását,
- 6) aki tudomásul veszi, hogy szolgálati viszonyának fennállása alatt szolgálata törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül – a törvényben meghatározott esetekben és módon – a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv a Rendőrségről szóló törvény szerinti megbízhatósági vizsgálattal ellenőrizheti,
- 7) aki tudomásul veszi és elfogadja a hivatásos szolgálattal járó, szolgálati viszonyra vonatkozó szabályokban meghatározott kötelezettségeket és elvárásokat, valamint
- 8) akinél nem állnak fenn a szolgálati viszony létesítését kizáró körülmények.

A hivatásos állomány besorolása

A hivatásos állományba történő kinevezéssel, a szolgálati beosztásba való kinevezéssel, a szolgálati beosztás módosításával, a magasabb szolgálati beosztásba helyezéssel, az alacsonyabb beosztásba helyezéssel és a vezetői kinevezéssel egy időben a hivatásos állomány tagját az adott szolgálati beosztás besorolási osztálya és besorolási kategóriája szerint, az elért fizetési fokozata alapján kell besorolni, egyidejűleg a besorolás alapján viselhető rendfokozatát megállapítani.

Besorolási osztályok	Besorolási kategóriák
Vezetői	Kiemelt/Közép/Beosztott
Tiszti	A, B, C, D, E
Tiszthelyettesi	A, B, C, D, E

A hivatásos állomány illetménye

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján alapilletményből, az egyéb pótlékokból és teljesítményjuttatásból álló illetményre jogosult.

Alapilletmény részei

- beosztási illetmény,
- szolgálati időpótlék,
- hivatásos pótlék.

Beosztási illetmény

A beosztási illetmény a hivatásos állomány tagjának besorolása alapján megállapított fizetési fokozathoz tartozó HSZT mellékletében található rendfokozathoz megállapított illetményszorzó és a rendvédelmi illetményalap szorzata.

Szolgálati időpótlék

A szolgálati időpótlék a hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyban eltöltött tizedik évtől kezdődően megillető, a szolgálatban eltöltött további ötvenként növekvő mértékű, a rendvédelmi illetményalap meghatározott százalékában megállapított illetményelem.

Hivatásos pótlék

Hivatásos pótlék a hivatásos állomány esküjében vállalt többletkötelezettségek és a szolgálati beosztással járó többlet-igénybevétel és -terhelés ellentételezését szolgálja. Mértékét a miniszter a rendvédelmi illetményalap 50-650%-a közötti értékben állapítja meg.

Egyéb pótlékok

- idegen nyelvtudási pótlék,
- a szolgálatteljesítés helyétől, idejétől és körülményeitől függő pótlék,
- az egészségügyi tevékenységet végzők pótléka.

Teljesítményjuttatás

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a személyi juttatás előirányzatán belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető.

A teljesítményjuttatás tárgyévre meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát.

A hivatásos állomány előmenetele

A hivatásos állomány tagjának a hivatásos pályán belátható, tervszerű előmeneteli lehetőséget kell biztosítani a besorolási kategórián belüli fizetési fokozatban és rendfokozatban, továbbá a magasabb szolgálati beosztás eléréséhez.

Az előmenetel általános feltételei:

- 1) az előírt képzési és továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 2) a jogszabályban meghatározott, elvárt teljesítményszint,
- 3) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasság,
- 4) az előírt fizetési várakozási idő kitöltése,
- 5) a magasabb szolgálati beosztás ellátásához szükséges gyakorlati tapasztalat, valamint készségek és kompetenciák,
- 6) a pályázat útján betölthető szolgálati beosztás esetén pályázat benyújtása.

Fizetési fokozatba történő előresorolás feltételei:

- 1) a fizetési várakozási idő eltelt,
- 2) továbbképzési kötelezettség teljesítése,
- 3) legalább megfelelő teljesítményfokozatú teljesítményértékelés,
- 4) magasabb rendfokozathoz rendelt fizetési fokozat esetén kötelező a rendfokozati vizsga.

A hivatásos állomány teljesítményértékelése és minősítése

A hivatásos állomány tagjának szolgálatellátását, magatartását és a vele szemben támasztott követelményeknek való megfelelését évente egy alkalommal értékelni kell, továbbá év közben is teljesítményértékelést kell végezni, ha a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztása év közben megváltozik, vagy szolgálatra alkalmatlansága merült fel.

A tárgyévet lezáró egyéni teljesítményértékelés – az értékelt képességeinek és szolgálatteljesítéssel összefüggő személyes tulajdonságainak értékelését, valamint a szolgálati beosztás ellátására való alkalmasságára, további fejleszthetőségére és előmenetelre vonatkozó következtetést is tartalmazó – szöveges indokolással kiegészítve adja az értékelt tárgyévre szóló minősítését.

Az értékelő vezető a minősítésben:

- 1) kezdeményezheti az értékeltnek a vezetői és utánpótlási adatbankba való felvételére vagy az abból való törlésére irányuló eljárást,
- 2) kezdeményezheti a szolgálati viszony módosítását,
- 3) megállapíthatja a szolgálati beosztás ellátására való alkalmatlanságot,
- 4) megállapíthatja a hivatásos szolgálatra való alkalmatlanságot, vagy
- 5) jogszabályban meghatározott egyéb intézkedéseket javasolhat.

A minősítést az állományilletékes parancsnok hagyja jóvá.

A minősítést ismertetni kell a hivatásos állomány tagjával, aki arra írásban észrevételt tehet, és az ismertetés megtörténtét aláírásával igazolja.

A minősítés megállapításai ellen, a teljesítményértékelés egyes elemeire is kiterjedően, a hivatásos állomány tagja szolgálati panasszal élhet. A minősítéssel szemben benyújtott szolgálati panasz a minősítésen alapuló munkáltatói döntés meghozatalára halasztó hatállyal bír.

Egyenruha

Egyenruha fogalma

A hivatásos állomány tagja szolgálati feladatait az öltözködési szabályzatban előírtaknak megfelelően, a rendvédelmi szervnél rendszeresített egyenruhában vagy polgári ruhában látja el. Az egyenruha viselésére a rendvédelmi szerv hivatásos állományának tagjai, valamint a HSZT-ben meghatározott feltételekkel a rendvédelmi szerv hivatásos állományából nyugállományba helyezett szolgálati nyugdíjasa jogosult.

Ruházati normák

- 1) vezetői norma,
- 2) egyenruhás,
- 3) vegyes ruhás,
- 4) polgári ruhás.

A szolgálati beosztás ellátásához rendelt ruhanormát az állománytáblázat tartalmazza.

Szolgálati igazolvány és jelvény

Szolgálati igazolvány

A hivatásos állomány tagját el kell látni a rendvédelmi szervhez tartozást és a szolgálati jogosultságokat igazoló szolgálati igazolvánnyal és szolgálati jelvénnel.

A szolgálati igazolvány igazolhatja:

1. a hivatásos állományba tartozást
2. a fegyverviselési jogosultságot
3. az intézkedési jogosultságot

A szolgálati igazolvány tartalma:

1. a hivatásos állományú tag arcképe
2. a hivatásos állományú tag nevét
3. a hivatásos állományú tag rendfokozatát
4. a hivatásos állományú tag társadalombiztosítási azonosító (TAJ) jelét
5. a hivatásos állományú tag aláírását

továbbá:

1. a rendvédelmi szerv megjelölését
2. az igazolvány azonosító számát.

Szolgálati jelvény

A szolgálati jelvény a rendvédelmi szervnél rendszeresített, azonosító számmal ellátott jelvény, amely a hivatásos állomány tagjának szolgálati, hatósági intézkedésre való jogosultságát igazolja az egyenruhán viselve vagy a szolgálati igazolvánnyal együttesen felmutatva.

Elöljáró, alárendelt, feljebbvaló

A büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról szóló 21/1997. IM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján „A hivatásos állomány minden tagja a bv. szervezetben meghatározott függelmi viszonyok rendszerében köteles a feladatát teljesíteni.”

A függelmi viszonyok két szempont alapján különböztethetők meg. Az egyik a szolgálati beosztások, a másik pedig a rendfokozatok szerinti felosztás. Szolgálati beosztás alapján egymáshoz viszonyítva lehetnek elöljárók és alárendeltek. A katonai szervezetek vezethetősége

érdekében minden katonának van szolgálati előjárója. A pontos alá-fölérendeltségi viszonyokat, végső soron a katonai szervezetek felépítését az úgynevezett állománytáblák rögzítik. A hivatásos állomány minden tagja a Bv. szervezetben meghatározott függelmi viszonyok rendszerében köteles feladatot teljesíteni. Szolgálati beosztás alapján egymáshoz viszonyítva lehetnek előjárók és alárendeltek.

Előjáró

A függelmi viszonyok rendszerében előjáró az, akinek szolgálati (munkaköri) beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján joga és kötelezettsége – akár ideiglenes jelleggel is – más személy tevékenységének az irányítása.

Alárendelt

Akire az előjáró hatásköre kiterjed, az az alárendelt.

Feljebbvaló

A hivatásos állomány egymással előjáró-alárendelt viszonyban nem álló tagjai közül a magasabb rendfokozatú a nála alacsonyabb rendfokozatú feljebbvalója.

Rangidős

Hivatásos állomány tagjai, közös szolgálati tevékenységük során, ha az előjáró nem jelöl ki előjárót (parancsnokot), akkor a rangidős a parancsnok. A feladat idejéből és jellegéből adódóan a rangidős, ideiglenes szolgálati előjáró. Azonos beosztás esetén a rangidős a magasabb rendfokozatú, ha pedig a rendfokozatok is egyeznek, akkor az, aki régebben viseli az adott rendfokozatot. Ha a rendfokozatot is azonos ideje viselik, az idősebb a rangidős.

A parancs

A parancs meghatározott tevékenység, vagy feladat végrehajtására adott egyedi utasítás.

A parancsokat a szolgálati út betartásával kell kiadni, ugyanígy kell előterjeszteni a kérelmeket is.

Szolgálati út

A szolgálati út a szolgálati tevékenységben az előjárók és alárendeltek közötti lépcsőzetes kapcsolat. Szolgálati úton fokozatosan jut el az ügy ahhoz a személyhez, akinek döntési, parancsadási, illetve intézkedési joga vagy kötelessége van.

Szolgálati út mellőzésének esetei

- Az előjáró a szolgálati út betartását mellőzheti, ha emiatt a szolgálati érdek sérelmet szenvedne. Az alárendelt közvetlen előjárójának köteles jelenteni a szolgálati út mellőzésével kapott parancsot.
- Az alárendelt magasabb előjáró parancsára a szolgálati út betartását mellőzheti, illetve mellőznie kell, ha jogszabály így rendelkezik. E tény azonban köteles közvetlen előjárójának jelenteni.

Az alárendelt a parancs tudomásulvételét és megértését „értettem” szóval jelenti. Indokolt esetben az előjáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette-e a parancsot. Távbeszélőn adott parancsnál a parancsadó jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni.

A parancsot HSZT 103. §-ában foglaltak megtartásával, ellentmondás és feltétel nélkül, szakszerűen, kellő időben, pontosan kell végrehajtani. A parancs teljesítését a parancsot adó előjárónak jelenteni kell.

A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve, ha azzal bűncselekményt valósítana meg.

Az előző mondatban foglalt kivétellel a hivatásos állomány tagja a jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a szolgálati előjáró figyelmét felhívni. Ha a szolgálati előjáró a parancsát, vagy a felettes a rendelkezését ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. A jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

A parancsadás formái:

- szóban (közvetlen-személyesen, közvetett-távbeszélőn, híritechnikai eszközön),
- írásban (fax, futár),
- jelzéssel (hangjelzés, jelzőrakéta).

Szolgálati érintkezés szabályai

Az előljáró és a feljebbvaló szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeit, illetve az alacsonyabb rendfokozatúakat vezetéknevükön és rendfokozatukon, vagy rendfokozatuk megnevezésével és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja meg. A hivatásos állomány azon tagja, akit előljárója vagy feljebbvalója megszólít, „parancs” szóval jelentkezik.

Az alárendelt az előljárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az „úr”, illetve az „úrnő” szóval szólítja.

A hivatásos állomány távol lévő tagját a vezetéknevével és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni.

Távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása (nevének, rendfokozatának közlése) után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve ha az előljáró-alárendelt viszonyból más következik.

Titoktartási kötelezettség

A bv. szervezet személyi állományának tagja a minősített adatot, valamint a tudomására jutott magántitkot köteles megtartani. A titoktartási kötelezettség alól jogszabály, valamint jogszabály felhatalmazása alapján, az abban megjelölt személy felmentést adhat.

Adatvédelemi alapelvek

Az adatvédelem célja biztosítani a bv. szervezet tevékenysége során a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos alapjogon alapuló információs önrendelkezési jog

érvényesülését, továbbá a bv. által kezelt személyes adatok jogosulatlan felhasználásának megakadályozását.

A bv. szervek szervezeti egységei és személyi állományának tagjai szolgálati feladataik ellátása körében személyes adatot csak a vonatkozó jogszabályok és belső normák előírásainak figyelembevételével, a következő alapelvek tiszteletben tartásával kezelhetnek úgy, hogy a jogszerű és célhoz kötött adatkezelés, annak minden szakaszában biztosítható és bizonyítható legyen. Tekintettel arra, hogy az adatfeldolgozó tevékenységéért az adatkezelő felelős, az alapelvek megfelelően vonatkoznak a bv. szervek megbízásából adatfeldolgozói tevékenységet végző természetes vagy jogi személyekre, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, amit az adatfeldolgozóval kötött írásbeli szerződésben kifejezésre kell juttatni.

Felelősség elve

A bv. személyi állományának tagja fegyelmi, kártérítési, szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősséggel tartozik a feladat- és hatáskörének gyakorlása során tudomására jutott személyes adatok jogszerű kezeléséért, az adatbiztonsági követelmények megtartásáért, különösen a bv. szervek nyilvántartásaihoz rendelkezésére álló hozzáférési jogosultságok rendeltetésszerű gyakorlásáért.

Célhoz kötöttség elve

Személyes adat kezelésére csak a bv. szervek jogszabályban meghatározott feladat- és hatáskörének gyakorlásához szükséges célból, jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében van lehetőség. Törvényben elrendelt adatkezelés esetén kizárólag a felhatalmazást adó törvényben meghatározott célból kezelhető személyes adat. Az adatkezelésnek minden esetben és az eljárás minden szakaszában meg kell felelnie a célhoz kötöttség elvének. A bv. szervek által kezelt vagy a hatáskörének gyakorlásához más adatkezelő által rendelkezésre bocsátott személyes adatok magáncélra történő felhasználása jogszabályellenes, ezért nem megengedett.

Informatikai biztonságpolitika

Az informatikai biztonságpolitika célja, hogy a bv. szerv szervezeti egységei részére egységes és általános értelmezést adjon az elektronikus információs rendszerekben kezelt adatok bizalmassága, hitelessége, sértetlensége, rendelkezésre állása és funkcionalitása biztosítása

érdekében követendő irányelvekre. Az irányelvek figyelembevételével meghatározható az elektronikus információs rendszerek biztonsági osztályba sorolása; kidolgozhatóak a konkrét, rendszer szintű informatikai biztonsági szabályozások, amelyek az elektronikus információs rendszerek teljes életciklusában meghatározzák a szabványos biztonsági funkciók tervezéséhez, megvalósításához, üzemeltetéséhez és megszüntetéséhez a szükséges alapelveket és követelményeket.

Az információ-biztonság kialakítása során alkalmazandó alapelvek:

- 1) a törvényesség biztosítása,
- 2) megfelelés a nemzeti és nemzetközi szabványok, ajánlások, módszerek előírásainak,
- 3) a védelmi intézkedéseknek a kockázatokkal arányosan történő meghatározása,
- 4) a védelmi intézkedések költséghatékony kialakítása,
- 5) a megelőzés szemléletű biztonság kialakítása,
- 6) a biztonságtudatosság fokozása.

Szolgálati időrendszer

A hivatásos állomány tagja szolgálati beosztásától függően a rendvédelmi szerv szervezeti egységének jogszabályban meghatározott feladatai folyamatos ellátása érdekében

- 1) hivatali,
- 2) rugalmas,
- 3) folyamatos,
- 4) váltásos,
- 5) vezényléses, vagy
- 6) kombinált

szolgálati időrendszerben teljesíti szolgálatát.

Hivatali szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati feladatok csak a nappali időszak meghatározott részében igénylik a szolgálat ellátását.

Rugalmas szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a szolgálati beosztással járó feladatok nem kötődnek kizárólag a hivatali szolgálati időrendszerben meghatározott időszakhoz, illetve amelyeknél a napi szolgálatteljesítés időtartama előre nem meghatározható és hullámzó jellegű.

Folyamatos szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, ahol a megszakítás nélküli működést igénylő feladatok ellátása fokozott figyelmet igényel, és a munkaterhelés viszonylag állandó, egyenletes.

Váltásos szolgálati időrendszer a folyamatos szolgálatteljesítést igénylő, folyamatos beavatkozási vagy intézkedési feladatok ellátására rendszeresített, továbbá a részben vagy egészben készenléti jellegű szolgálati beosztásokban alkalmazható.

Vezényléses szolgálati időrendszer azokban a szolgálati beosztásokban alkalmazható, amelyeket olyan feladatokra rendszeresítettek, ahol a szolgálatteljesítési feladat ellátása időszakonként eltérő létszámot igényelhet, továbbá ahol a szolgálati feladatok rendes

szolgálatteljesítés keretében történő ellátása előreláthatóan a hét bármely napján, annak bármely időpontjában szükségessé válhat.

Kombinált szolgálati időrendszer a váltásos, vezényléses és a hivatali szolgálati időrendszer kombinációjának függvényében alakul. A szolgálati időrendszer váltását a szolgálatteljesítési napot követő szabadidő letelte után lehet végrehajtani.

A hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítési időrendszerét az állományilletékes parancsnok határozza meg.

Együttműködés

A bv. szervezet a jogszabályok keretei között együttműködik a fogvatartás körülményeinek a figyelemmel kísérésére, a szabadulás után a társadalomba való beilleszkedés elősegítésére, a karitatív tevékenység végzésére, továbbá az egyéb büntetés-végrehajtási feladatok segítésére alakult börtönmissziókkal és egyesületekkel, az ilyen tevékenységet ellátó vallási közösségekkel, alapítványokkal, oktatási intézményekkel és személyekkel. Ha az ilyen szervezetek vagy személy a bv. szervezet rendjére és biztonságára vonatkozó jogszabályokat, vagy a bv. szervezettel kötött megállapodásban foglaltakat megszegik, a BVOP vagy a bv. intézet az együttműködést megszüntetheti.

A bv. szervezet a közrend és a közbiztonság, az élet- és vagyonbiztonság súlyos sérelme vagy annak közvetlen veszélye esetén, az intézkedésre jogosult rendvédelmi szerv kérésére – a büntetés-végrehajtás biztonságának veszélyeztetése nélkül – segítséget nyújt a közrendvédelmi feladatok ellátásához. A segítség nyújtására kizárólag a bv. szervezet és az intézkedésre jogosult szerv közötti megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint kerülhet sor.

II. Szakmai szolgálati ismeretek

II/1. BV. jogi ismeretek

A büntetés-végrehajtás garanciarendszere

A büntetés-végrehajtás külső ellenőrzését, felügyeletét az alapvető jogok biztosa (ombudsman) és a különböző kapcsolódó nemzetközi és hazai civil szervezetek látják el. A végrehajtás ezen többféle külső kontrollja különböző formában intézményesül, és ennek megfelelően különféle jogforrásokra is alapozódik. A büntetés-végrehajtási bíró (a továbbiakban: bv. bíró) kettős funkciót tölt be: adminisztratív, valamint igazságszolgáltatási feladatot. Hazánkban a fogvatartotti panasz és részben a végrehajtást érintő fontos döntések felülvizsgálata a bv. bíró, illetve bíróság hatáskörébe tartozik.

A büntetés-végrehajtási bíró feladata

A bv. bírónak a szabadságvesztés büntetés végrehajtásával kapcsolatosan a következő hatáskörei érvényesülnek.

Szabadságvesztés fokozatának megváltoztatása

Az elítéltet előéletére, személyiségére, egészségi állapotára, valamint a szabadságvesztés alatt tanúsított kifogástalan magatartása esetén a bv. bíró eggyel enyhébb fokozatba, ha a büntetés-végrehajtási rendjét ismételten és súlyosan megzavarja, akkor eggyel szigorúbb fokozatba helyezheti. Kivétel a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés esete, amikor a fokozatváltás nem alkalmazható.

A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatása iránt a bv. intézet tesz előterjesztést a bv. bíróhoz. A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatását a bv. intézet, az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet – értékelő véleményével és javaslatával – tizenöt napon belül továbbítja. Ha az enyhébb fokozat kijelölését a törvény kizárja, vagy ha az egy éven belül ismételten előterjesztett kérelem új körülményre nem hivatkozik, az értékelő vélemény és a javaslat elkészítését a bv. intézet mellőzheti.

EVSZ

A fogház, illetve a börtön végrehajtásának általános szabályainál enyhébb végrehajtási szabályok akkor alkalmazhatók, ha - különösen az elítélt személyiségére, előéletére, életvitelére, családi körülményeire, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára tekintettel - a szabadságvesztés célja az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásával is elérhető, és az enyhébb büntetés-végrehajtási szabályok alkalmazása a büntetés-végrehajtás biztonságát nem veszélyezteti.

Fenyítés elleni felülvizsgálati kérelem

A bv. intézet által kiszabott magánelzárás elleni fellebbezés halasztó hatályú. A bv. bíró a fellebbezést a hozzá érkezésétől számított 5 napon belül bírálja el. A bv. bíró az elítéltet köteles meghallgatni, mielőtt a bv. intézet fegyelmi határozata elleni fellebbezését elbírálja. Végzést hoz, amely ellen fellebbezni lehet a megyei bíróság II. fokú tanácsához, ennek azonban már nincs halasztó hatálya.

Feltételes szabadságra bocsátás

A szabadságvesztésre ítélt feltételes szabadságra bocsátható, ha

1. a határozott ideig tartó szabadságvesztésnek a bíróság által meghatározott részét vagy az életfogytig tartó szabadságvesztésnek a bíróság által meghatározott tartamát letöltötte, és
2. alaposan feltehető, hogy a büntetés célja további szabadságelvonás nélkül is elérhető.

A 2. pontban meghatározott feltétel szempontjából a büntetés-végrehajtási bíró különösen

- az elítélt által elkövetett bűncselekményt, a kiszabott büntetés tartamát és a büntetésből még végrehajtásra váró részt,
- az elítélt büntetés végrehajtása alatt tanúsított magatartását,
- az elítéltnak a bűncselekménnyel okozott hátrány jóvátételét eredményező vagy azt célzó magatartását,
- az elítélt törvénytisztelő életmód folytatására vonatkozó készségét vizsgálja.

Feltételes szabadság megszüntetése

Ha a pártfogó felügyelet alá helyezett elítélt a magatartási szabályokat megszegi, akkor a pártfogó, illetve a rendőrség a feltételes szabadság megszüntetése miatt az ügyészhez fordul,

megjelöli a bizonyítási eszközöket, az ügyész az illetékes bv. bírónak indítványt tesz a feltételes szabadság megszüntetésére, és a bv. bíró végzéssel határoz.

Az elítélt sajtó útján történő nyilatkozat tétele, illetve közzététele

Az elítélt állampolgári joga, hogy véleményét – ellenőrzés mellett – olyan formában nyilváníthatja ki, amely nem zavarja a bv. intézet rendjét és biztonságát. A vélemény nyilvánosságra hozatala – a nemzetbiztonság védelme, minősített adat közlésének megakadályozása, illetve bűncselekmény közvetlen veszélyének fennállása esetén, annak megakadályozása, valamint a bv. intézet rendje és biztonsága érdekében – korlátozható. Így tehát jogosult írott és elektronikus sajtóban nyilatkozni. Ha a nyilatkozattételét megtagadó határozat születik, akkor ellene az elítélt fellebbezhet. A bv. bíró az irat hozzáérkezésétől számított 5 napon belül dönt (csak iratok alapján). A végzés ellen fellebbezési lehetőség nincs, viszont ha engedték a nyilatkozattételt, de a közzétételt megtagadják, akkor ugyanez az eljárás az irányadó.

Közérdekű munka átváltoztatása szabadságvesztésre

Amennyiben az elítéltnak közérdekű munkát szabtak ki, és ezt a munkát nem vagy nem megfelelően végzi, lehetőség van annak átváltoztatására szabadságvesztés büntetéssé. Ilyenkor a pártfogó felügyelő jelentése alapján az ügyész indítványt tesz a bv. bírónak a közérdekű munka átváltoztatása iránt. Ha az átváltoztatásra nincs ok a bv. bíró más munkahelyet jelölhet ki. Átváltoztatás esetén végzéssel dönt, amely elleni fellebbezés halasztó hatályú.

A pártfogó felügyelő jelentést készít, ha

1. az elítélt a közérdekű munka elvégzését megtagadja,
2. az elítélt a foglalkoztathatósági vizsgálaton nem jelenik meg és távolmaradását nem igazolja,
3. a munkahely értesítése alapján vagy az ellenőrzések során megállapítja, hogy az elítélt önhibájára visszavezethető okból
4. a közérdekű munka megkezdésére megjelölt időpontban nem jelent meg,
5. a munkavégzési kötelezettségének az arra való felhívás ellenére nem tett eleget,
6. a munkafegyelmet súlyosan sértő magatartást tanúsított,
7. a 280. § (5) bekezdésében meghatározott feltételek fennállnak, illetve
8. a 291. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennállnak.

Pártfogó felügyelettel kapcsolatos eljárás

A feltételes szabadság tartamára, de minimum 1 évre az elítélt pártfogó felügyelet alá helyezhető. Ha a feltételes szabadságra bocsátott elítélt visszaeső, kötelező pártfogó felügyelet elrendelése. Ennek kijelölésében és elrendelésében is a bv. bíró az illetékes.

A szabadságvesztés fokozatának utólagos megállapítása

Ha a fiatalkorú betölti a 21. életévet, de a büntetése tovább tartana, át kell szállítani egy felnőtt intézetbe, és rá attól kezdve a felnőttekre vonatkozó szabályok érvényesek. Ezen új fokozat megállapításában a törvényi feltételek alapján a bv. bíró az illetékes.

A büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész

Az ügyészségek által gyakorolt törvényességi felügyelet célja, a büntetőjogi határozatok törvényes végrehajtásának elősegítése, a törvényt sértések megelőzése. Felügyeleti jogkörében az ügyész a végrehajtás bármely szakaszában vizsgálatot tarthat, illetve az ellenőrzött szervet vizsgálat tartására kérheti fel. A végrehajtásra illetékes szervek vezetőitől iratok és adatok rendelkezésre bocsátását, illetőleg megküldését kérheti. Általános érvényű rendelkezés (intézkedés, utasítás stb.) kiadását, módosítását, vagy hatályon kívül helyezését kezdeményezheti a végrehajtási szerveknél.

Az ügyész bármely időpontban tarthat ellenőrzést a fogvatartás körülményeinek törvényessége tárgyában, megtekintheti a fogvatartási iratokat, a fogvatartás körülményeit és rendjét szabályozó utasításokat.

Egyéb ellenőrzés típusai

Az alapvető jogok biztosa (ombudsman) és a különböző kapcsolódó nemzetközi és hazai civil szervezetek biztosítják a fogvatartottak jogai és jogosultságai érvényesítésének külső kontrollját. A nemzetközi ellenőrzés kapcsán mindenekelőtt az Emberi Jogok Európai Bíróságához benyújtható egyéni jogorvoslatnak van jelentősége a belső állami jogi út kimerítése után. E bíróságnak az egyedi ügyekben adott jogértelmezései az Európai Emberi Jogi Egyezményt aláírt államokra nézve kötelező érvényűek, így az e bíróság által hozott döntések a bv. szervezet tevékenységében is meghatározó szerepet töltenek be. Az egyezmény

rendelkezéseinek megtartását a Kínzás Elleni Európai Bizottság (CPT) ellenőrzi és a látogatás befejezését követően jelentést készít az érintett országok kormányainak.

Az elítélti jogok gyakorlása és a jogérvényesítés eszközei

Állampolgári és büntetés-végrehajtási jogok legtöbbje csak személyesen gyakorolhatóak. Az általános jogérvényesítés eszközei: kérelem, panasz, kereset és fellebbezés.

Kérelem: a fogvatartott kérelmi lapon a reintegrációs tiszthez vagy az illetékes egységhez nyújtja be (ügyési ellenőrzés alkalmával szóban is kérhet meghallgatást a bv. ügyésztől).

Panasz: A fogvatartással összefüggő és attól független jogsérelem orvoslására érvényesíthető eszköz. Ha a szabadságvesztéssel összefüggésben merül fel panasz, akkor az adott bv. intézet szervezeti egységének vezetőjéhez fordulhat. Annak döntése ellen az intézetparancsnokhoz, illetve ha az intézetparancsnok hozta a sérelmes döntést, akkor a BVOP kijelölt szervezeti egységének vezetőjéhez fordulhat. Abban az esetben, ha ez utóbbi hozta a döntést, akkor vele szemben az országos parancsnokhoz, illetve végső esetben az illetékes miniszterhez fordulhat panasszal a fogvatartott.

Továbbá panasszal fordulhat a fogvatartott a fogvatartással kapcsolatban:

- a bv. ügyészhez,
- az alapvető jogok biztosához (ombudsmanhoz),
- illetve az illetékes nemzetközi szervekhez/szervezetekhez.

Bírósági felülvizsgálat: A sérelmezett határozat megtámadása érdekében lehet benyújtani a fegyelmi jogkör gyakorlója által hozott fegyelmi ügyben a bv. bíróhoz (csak magánelzárás fenyítés ellen). Minden más esetben a bv. bíró által hozott végzés ellen a II. fokú eljárásnak van helye.

Kereset: Minden olyan ügyben, ami nem kapcsolódik a szabadságvesztéshez vagy kártérítési eljárás esetén a fogvatartott keresetet is benyújthat.

Reintegrációs őrizet

Célja, hogy az elítélt úgy illeszkedjen vissza a társadalomba, hogy a mindennapi élettel együtt járó helyzetekkel együtt éljen.

A társadalmi visszailleszkedést elősegítő, a börtön falain kívül érvényesülő intézmény, melyet a bv. bíró határozattal engedélyez.

A szabadulás várható időpontja előtt 6 hónappal reintegrációs őrizetbe helyezhető az elítélt, akit:

- 1) első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre,
- 2) elkövetett bűncselekménye nem személy elleni erőszakos bűncselekmény,
- 3) öt évet meg nem haladó szabadságvesztés büntetését börtön vagy fogház fokozatban töltötte,
- 4) és aki vállalja.

A reintegrációs őrizetről bv. bíró dönt a bv. intézet előterjesztése vagy az elítélt kérelme alapján.

A bv. bíró által kijelölt lakásban tartózkodhat, onnan eljárhat dolgozni, tanulni, illetve gyógykezelés céljából, az ott meghatározott időben és az ott meghatározott úti cél mellett.

A reintegrációs őrizet az elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazása mellett biztosítható.

A bv. intézet a bv. pártfogó felügyelőt megkeresi környezettanulmány és javaslat elkészítése céljából.

Ha az őrizet helye nem az elítélt saját tulajdonában álló ingatlan, úgy a tulajdonos előzetes, befogadó nyilatkozata szükséges.

Nem helyezhető reintegrációs őrizetbe:

1. az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
2. az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
3. a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
4. az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
5. a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.
6. a bíróság vagy az idegenrendészeti hatóság a kiutasításáról rendelkezhet

Társadalmi kötődés program

A program alapvető feladata a szabad élethez közelítő fogvatartás megteremtése, a szabadulást követő befogadó környezet erősítése, szükség esetén biztosítása, a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, amennyiben ez nem lehetséges, úgy új munkahely felkutatása, esetlegesen közfoglalkoztatás megteremtése.

A program kiemelt feladata a társadalmi kapcsolatok erősítése, valamint a szabadulás utáni lakhatás megteremtése. Mindezen feladatok végrehajtása céljából nélkülözhetetlen a reintegrációs tisztt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő szoros együttműködése. A programelemek megvalósításának eredményességét a reintegrációs tisztt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő időszakosan ellenőrzi, értékeli, és indokolt esetben módosítja.

A társadalmi kötődés programban a bv. pártfogó felügyelő feladata:

- 1) a befogadó környezet biztosítása és erősítése,
- 2) a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, vagy új munkahely felderítése, vagy közfoglalkoztatás megteremtése,
- 3) további társadalmi kapcsolatok kiépítése és fejlesztése,
- 4) a lakhatás megteremtésének elősegítése.

A társadalmi kötődés programban részt vevő elítélt sikeres reintegrációja elősegítésére különböző juttatásokra jogosult:

- havonta legalább öt, de legfeljebb tíz nap eltávozáson vehet részt a munkavégzésben töltött idő kivételével,
- külső munkahelyen felügyelet nélkül is dolgozhat,
- tanulmányait a bv. intézeten kívül is folytathatja.

Amennyiben az elítélt a társadalmi kötődés program szabályait megszegi, a bv. intézet parancsnoka annak végrehajtását felfüggeszti. Utóbbira abban az esetben is sor kerül, ha az elítélttel szemben újabb szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés és a büntetések nincsenek összbüntetésbe foglalva.

Az elítéltek hatékonyabb reintegrációját segítő társadalmi kötődés program a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) teljesen új jogintézménye.

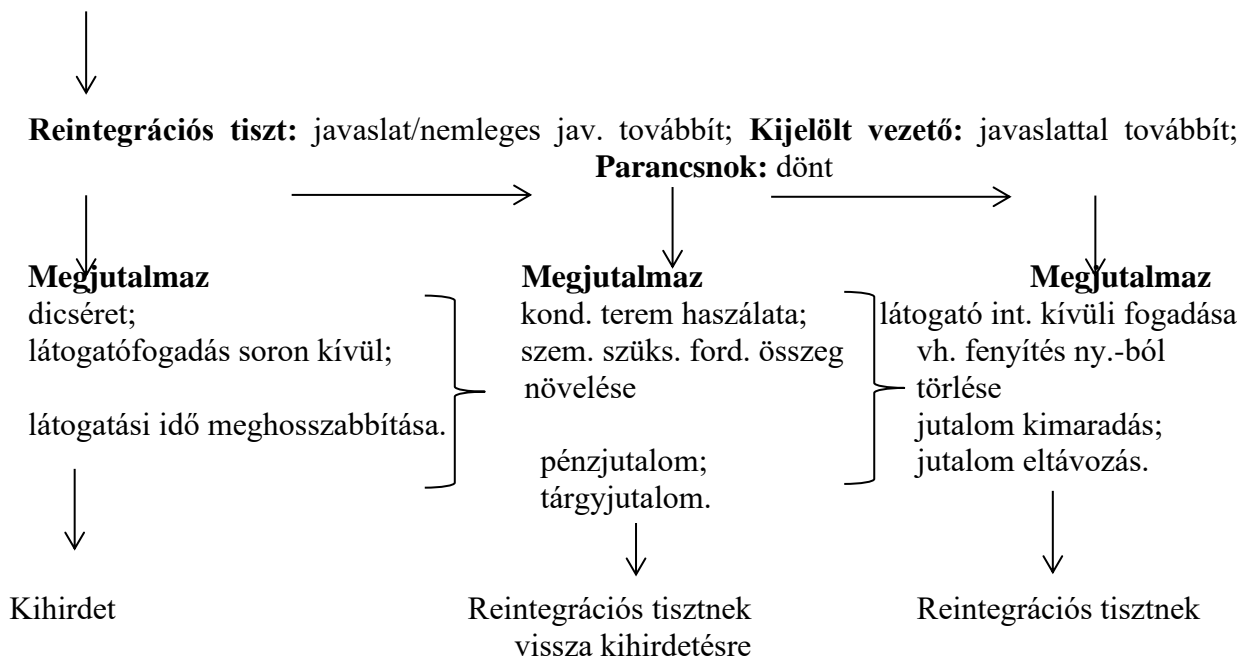
Jutalmazás

A magatartás-szabályozás alapvető módszere, a kívánt viselkedés megerősítése. Rendeltetése az, hogy ösztönözzön a végrehajtás célját szolgáló szabályok betartására.

A reintegráció fontos része a fogvatartottak jutalmazása, illetve a velük szemben alkalmazható fegyelmi fenyítés.

A fogvatartott jutalomban részesíthető példamutató magatartásáért, munkában elért eredményéért, tanulásban tanúsított szorgalmáért, elítéltek nevelésében való eredményes közreműködéséért, élet vagy jelentős anyagi érték megmentéséért, súlyos veszély elhárítása esetén.

Javaslattevő: a jutalmazás kezdeményezője, a javaslatot az informatikai rendszerben rögzíti.

Reintegrációs tiszti hatáskör

- 1) dicséret szóban vagy írásban (nyilvántartásba is be kell jegyezni),
- 2) kondicionáló terem használatának díjmentes biztosítása (1-3 hónap),
- 3) látogató soron kívüli fogadása, illetve látogatási idő hosszabbítása (alkalmanként max. 30 perc),
- 4) személyes szükségletekre fordítható összeg növelése (személyes szükségletre fordítható összeg 1 hónaptól 3 hónapig terjedő időtartamra, maximum 100%-kal növelhető).

Reintegrációs tiszti javaslat alapján, osztályvezetői hatáskör

- tárgyjutalom (amelynek körét a parancsnok határozza meg),
- pénzjutalom.

Reintegrációs tiszti javaslat alapján, osztályvezetői véleménnyel intézetparancsnoki hatáskör

- 1) fiatalok esetén dicsérő oklevél,
- 2) dicséret,
- 3) kondicionáló terem használatának díjmentes biztosítása,
- 4) többlétszolgálatos térítési díjának megfizetése alóli mentesítés egy hónap időtartamra,
- 5) telefonbeszélgetés térítésmentes biztosítása harminc perc időtartamban,
- 6) telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás soron kívül,
- 7) csomag vásárlása vagy fogadása soron kívül,
- 8) látogatófogadás soron kívül, a látogatási idő meghosszabbítása,
- 9) a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése,
- 10) pénzjutalom,
- 11) tárgyjutalom,
- 12) a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlése,
- 13) látogató bv. intézeten kívüli fogadása soron kívül,
- 14) jutalom kimaradás,
- 15) jutalom eltávozás.

Az intézetparancsnok kizárólagosan jogosult végrehajtott fenyítés törlésére, a látogató bv. intézeten kívüli fogadására soron kívül, valamint a rövid tartamú eltávozás, és a kimaradás engedélyezésére. Jutalmazásra jogosult személyeket és az általuk adható jutalmakat az országos

parancsnok intézkedésben is meghatározhat. Az elítélt jutalmazására a személyi állomány tagja tehet javaslatot.

A **rövid tartamú eltávozás** tartama rezsimhez kötött.

Az engedélyezett eltávozás beleszámít a szabadságvesztés időtartamába. Amennyiben az elítélt rendelkezik fizetett szabadsággal, akkor lehetőleg annak terhére kell engedélyezni.

Nem engedélyezhető a rövid tartamú eltávozás, ha:

- 1) újabb büntető eljárás van folyamatban az elítélt ellen,
- 2) a korábbi távolléte alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték; az ítélet jogerőre emelkedésétől számított minimum 3 évig,
- 3) a korábbi távollétéről önhibájából nem tért vissza, az intézetbe való visszaszállításától számított minimum egy évig,
- 4) korábbi távollétéről önhibájából késve tért vissza, illetve ittasan, vagy bódult állapotban visszatérve az intézet rendjét megzavarta, a visszaérkezésétől számított 6 hónapig.

Rövid tartamú eltávozás kivételesen engedélyezhető ebben a két esetben akkor is, ha fennállnak a tiltó rendelkezések, de az elítélt átmeneti csoportba került, vagy a várható szabadulása 4 hónapon belül esedékes, illetve ha a személyi/családi körülményei ezt különösen indokolják.

Rövid tartamú eltávozásra és kimaradásra bocsátott elítéltet igazolással kell ellátni és erről az eltávozásról értesíteni kell az elítélt tartózkodási helye szerinti illetékes rendőrkapitányságot.

A **kimaradás** lehet csoportos vagy egyéni, melynek elsődleges célja a családi kapcsolatok fenntartása, a szabadulás utáni munkahelyről gondoskodás, illetve a szabadulás utáni lakhatásról gondoskodás.

A szabadságvesztés figyelembe vett időtartamába a letartóztatásban töltött idő is beleszámít. Időtartama maximum 24 óra lehet, az eltávozás idejére az elítélt letétben lévő pénzéből az intézetparancsnok költőpénz kiadását engedélyezheti. Nem engedélyezhető kimaradás, ha újabb büntetőeljárás van folyamatban az elítélt ellen, illetve ha a kimaradással kapcsolatos szabályokat ismételten vagy súlyosan megszegte.

Fegyelemi fenyítés

A szabadságvesztés büntetés alatt fegyelemi fenyítés alkalmazható annál a fogvatartottnál, aki az intézet rendjét vétkesen megsérti, más fogvatartottat fegyelemi vétség elkövetésére szándékosan rábír, vagy más fogvatartott részére fegyelemi vétség elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

Továbbá, ha:

- 1) megsérti a fogvatartás rendjét és biztonságát,
- 2) megsérti a fogvatartottak kötelezettségére vonatkozó szabályok rendelkezéseit,
- 3) megszegi az intézet házirendjét,
- 4) nem tartja be a bv. szervezet személyi állománya tagjának, illetve a rendelkezési jogkör gyakorlójának utasításait,
- 5) előállításakor vagy egészségi intézménybe való átszállításkor nem tartja be az előállítást elrendelő szerv, vagy egészségügyi intézmény rendjére vonatkozó szabályokat,
- 6) megszegi a munkarendet, nem tesz eleget a munkáltató utasításainak,
- 7) saját életét/testi épségét veszélyeztető olyan cselekményt tesz, amely egyben a fogvatartás rendjét is sérti,
- 8) tiltott tárgyat tart magánál,
- 9) bódító hatás elérésére alkalmas készítményt állít elő, tart, vagy használ,
- 10) élelem átvételét vagy elfogyasztását az intézet rendjét vagy biztonságát sértő feltételhez köti.

A fenyítés célja,

1. hogy a fegyelemsértést elkövetőt és a többi fogvatartottat visszatartsa újabb fegyelemsértés elkövetésétől,
2. helyreállítsa a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát,
3. továbbá, hogy a fegyelemsértést elkövetőt együttműködésre ösztönözze.

Nemcsak a befejezett, hanem a kísérleti fázisú fegyelemi vétség is büntethető. A büntetés-végrehajtási jog a következő fenyítési formákat ismeri:

- 1) feddés (a fogvatartott szóbeli vagy írásbeli figyelmeztetése, az intézet rosszállásának kifejezése),

- 2) személyi szükségletre fordítható összeg csökkentése, (hat hónapig terjedő időre maximum 50%-kal csökkenthető),
- 3) magánál tartható tárgyak körének korlátozása, (legfeljebb 6 hónapig tarthat),
- 4) bv. intézet által szervezett programokon való részvétel korlátozása, attól való eltiltása,
- 5) többlétszolgáltatások megvonása, (konditerem, hűtőszekrény, vízmelegítő).

Magánelzárás, amely:

1) fegyházban dolgozó fogvatartott esetében	20 napig	} terjedhet.
2) fegyházban nem dolgozó fogvatartott esetében	25 napig	
3) börtönben dolgozó fogvatartott esetében	10 napig	
4) börtönben nem dolgozó fogvatartott esetében	15 napig	
5) fogházban dolgozó fogvatartott esetében	5 napig	
6) fogházban nem dolgozó fogvatartott esetében	10 napig	

A magánelzárás végrehajtása alatt engedélyezhető, hogy a fogvatartott dolgozzon, illetve oktatásban részt vegyen a fiatalokú elítélt. Magánelzárás terhes, kisgyermekes nővel szemben nem alkalmazható.

Magánelzárás végrehajtása alatt a fogvatartott:

- 1) nem küldhet és nem kaphat csomagot,
- 2) védőjével való kapcsolattartást kivéve nem telefonálhat és nem levelezhet,
- 3) nem fogadhat látogatót (kivéve lelkész, szabadulás esetén leendő munkáltató, pártfogó, karitatív szervezet képviselője),
- 4) személyes szükségletére nem vásárolhat,
- 5) nem veheti igénybe a művelődési, sport-, sajtótermék lehetőségeket.

A fogvatartott a magánelzárás alatt érintkezhet a védőjével, illetve a parancsnok engedélyével és felügyelettel meglátogathatja súlyos beteg hozzátartozóját, vagy részt vehet annak temetésén.

A fenyítés kiszabásánál figyelemmel kell lenni a fegyelemsértés súlyára, a fogvatartott eddigi magatartására, a fenyítés céljára. Ennek megfelelően, ha a fogvatartott szabálysértést követett el fegyelemsértésként kell elbírálni, ha bűncselekményt is megvalósított, fegyelmi eljárás elindításával egyidejűleg feljelentést is kell tenni. A bv. intézet magánelzárást kiszabó

határozata ellen a fogvatartott a bv. bírónál bírósági felülvizsgálatot kérhet. Ezt a határozat közlésekor azonnal be kell jelenteni és halasztó hatálya van a fenyítés megkezdésére. A bv. bíró döntése viszont már nem halasztó hatályú.

Feltételes szabadságra bocsátás

A feltételes szabadságra bocsátás egy olyan kedvezmény az elítélt számára, amellyel a szabadságvesztés büntetés végrehajtandó része csökken. Objektív feltétele a szabadságvesztés büntetés meghatározott tartamú részének kitöltése. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) a korábbihoz képest teljesen eltérően, már nem a végrehajtási fokozathoz, hanem az elkövető előéletéhez igazítja a feltételes szabadságra bocsátás időpontját. Újdonság az időbeliség, mely a Btk. 38.§ (2) bekezdésében szerepel. (Ha a feltételes szabadság nem kizárt, időpontja a büntetés $\frac{2}{3}$, visszaesőnél $\frac{3}{4}$ részének, de legkevesebb 3 hónap kitöltését követő nap.)

Az öt évet meg nem haladó szabadságvesztés kiszabása esetén különös méltánylást érdemlő esetben a bíróság ítéletében úgy rendelkezhet, hogy az elítélt a büntetés fele részének letöltése után feltételes szabadságra bocsátható. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha az elítélt többszörös visszaeső. A törvény három hónapban állapítja meg azt az időpontot, amely letelte előtt egyáltalán nem bocsátható feltételes szabadságra az elítélt.

Nem bocsátható feltételes szabadságra:

- 1) a többszörös visszaeső, ha a szabadságvesztést fegyház fokozatban kell végrehajtani,
- 2) az erőszakos többszörös visszaeső,
- 3) aki a bűncselekményt bünszervezetben követte el,
- 4) akit olyan szándékos bűncselekmény miatt ítétek szabadságvesztésre, amelyet korábbi, határozott ideig tartó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése vagy a végrehajthatóság megszűnése előtt követett el.

Nem változott a feltételes szabadság tartama, amely azonos a büntetés még hátralévő részével, de legalább egy év. A Btk. új rendelkezésként vezeti be azt, hogy a bíróság ítéletében rendelkezhet úgy, hogy a feltételes szabadság tartamát legalább egy, legfeljebb három évvel meghosszabbíthatja.

A Btk. 40. § (1) bekezdése rendelkezik a feltételes szabadság megszüntetésének kötelező, a (2) bekezdés pedig a fakultatív eseteiről.

A Bv. tv-ben a feltételes szabadságra bocsátás feltételei a Btk. rendelkezéseihez igazodnak. Itt kerülnek rögzítésre a feltételes szabadság melletti pártfogó felügyeletre és külön magatartási szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezések is.

A feltételes szabadságra bocsátás esedékessége előtt 3 hónappal az intézet előterjesztést tesz a bv. bíróhoz, aki meghallgatja az elítéltet, pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendelheti el, majd végzéssel határoz.

A következő szempontok alapján dönt a bv. bíró:

- 1) megtartotta-e az elítélt a bv. intézet rendjére vonatkozó szabályokat,
- 2) teljesítette-e az őt terhelő kötelezettségeket,
- 3) képességeire, egészségi állapotára tekintettel megfelelően, szorgalmasan dolgozott-e,
- 4) családjával és volt/leendő munkahelyével milyen kapcsolatot tart fenn,
- 5) korábbi életviteléhez képest a magatartásában és erkölcsi szemléletében bekövetkezett-e kedvező változás,
- 6) mutat-e készséget arra, hogy a jövőben törvénytisztelő életmódot fog folytatni,
- 7) felkészült-e a szabadulásra, intézkedett-e szállása, munkahelye érdekében.

A feltételes szabadságra bocsátás nem alanyi jog, erre csak akkor kerülhet sor, ha megalapozottan szolgálja a büntetés célját!

Amennyiben a bv. bíró nem bocsátotta az elítéltet feltételesre, akkor a feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmet az elítélt vagy a védője is kezdeményezheti, nem kell megvárni az intézet kezdeményezését. Ez utóbbi esetben a kérelmet a bv. intézet értékelő véleményével és javaslatával együtt 30 napon belül továbbküldi a bv. bíróhoz. Ha az egy éven belül ismételt előterjesztett kérelem új körülményekre nem hivatkozik, az értékelő vélemény és javaslat mellőzhető.

Életfogytig tartó büntetést töltőnél az elutasítást követően 2 éven belül újra meg kell vizsgálni, majd ezt követően évente.

Ha a bv. bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a bv. intézet a feltételes szabadságra bocsátásának esedékességének napjáig arról értesíti, hogy az elítélt súlyos fegyelmi vétséget követett el, a bv. bíró a feltételes szabadságra bocsátást újból megvizsgálja, és ennek alapján a végzését hatályon kívül helyezheti.

Feltételes szabadság megszüntetése

Kötelezően, ha az elítéltet a feltételes alatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik. (Mindegy, hogy szándékos vagy gondatlan bűncselekmény miatt.)

A bv. bíró döntése alapján megszüntethető:

- ha az elítéltet egyéb (nem szabadságvesztés) büntetésre ítélik,
- ha a magatartási szabályokat megszegi.

Amennyiben a feltételes szabadságra bocsátást megszüntetik, akkor az eltöltött idő a szabadságvesztésbe nem számít bele.

Abban az esetben, ha a pártfogó felügyelet alá helyezett feltételes szabadságon levő elítélt a magatartási szabályokat megszegi, a pártfogó vagy a rendőrség a feltételes megszüntetése érdekében az ügyészhez fordul, és megjelöli a bizonyítási eszközöket. Amennyiben az ügyész megalapozottnak látja a megszüntetést, akkor az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes bv. bíróhoz fordul ilyen célú indítvánnyal. Abban az esetben, ha az elítélt a hatóság elől elrejtőzött, vagy ettől tartani lehet, az indítvány benyújtása előtt az ügyész, benyújtása után a bv. bíró elrendelheti a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételét.

Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer

Az Európai Unió szabályozási rendszerében a progresszív rezsimszabályok előzményei, a klasszifikációs alapelvek találhatók meg. A Bv. tv. eleget tesz az uniós elvárásoknak és a már régóta jelenlévő szakmai igényeknek akkor, amikor új alapokra helyezi a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását. Egységes keretszabályba foglal egy olyan teljesen új rendszert, amelyet Kockázatelemzési és Kezelési Rendszernek (a továbbiakban: KEK Rendszer) nevezünk. Egységes keretszabályba foglalja továbbá a progresszív rezsimszabályokat, valamint a KEK Rendszer részét képező új intézményt, a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézetet (a továbbiakban: KKMI).

A KEK Rendszer célja tehát a büntetés-végrehajtás hatékonyságának növelése, az eredményes reintegráció és a visszaesések számának csökkentése, minimalizálása.

A KEK rendszer részei:

1. a kockázatelemzésre szolgáló Prediktív Mérőeszköz /PME/
2. a kimutatott kockázatokra irányuló speciális kezelési programok,
3. illetve a progresszív rezsimszabályok

A KEK Rendszer alanyai

A KEK Rendszer alanyi köre a kockázatelemzés és kezelés résztvevői. A Rendszer egyik alanya az elítélt/~~előzetesen~~ letartóztatott, aki a kockázatelemzés résztvevője, egyben a kezelésekből részvételre jogosult és kötelezett speciális ügyfél. Másik alanya a kockázatelemzést és kezelést végző szervezet, illetve a nevében jogszerűen és szakszerűen eljáró, elemzési, kezelési hatáskörrel és illetékességgel eljáró személy, illetve személyek.

A KEK Rendszer az elítélti közösséget kockázatelemzés szempontjából két részre osztja a várható szabadulás tartama alapján:

- tizennyolc hónapot meghaladó tartamú,
- az ennél rövidebb tartamú szabadságvesztésre ítélték.

A KEK Rendszer tárgya

A KEK Rendszer tárgya a kockázatelemzés és a kezelés, azaz általánosságban a kockázatok meghatározása és mérése, mely magában foglalja a megállapított kockázatok elkerülését, a káros hatások csökkentését vagy a kockázat következményeinek meghatározását is.

A KEK Rendszer eszközei

A rendszer eszközei közé az Európában elfogadott, bevált kockázat-feltárási, elemzési, mérési, értékelési eljárások, módszerek tartoznak.

Ezek az alábbiak:

- 1) személyes interjúk, kérdőívek, szelektív tesztek,
- 2) KKMI kockázatértékelési összefoglaló jelentés,
- 3) KKMI kockázatértékelési újbóli jelentés,
- 4) KKMI kockázatértékelési zárójelentés,
- 5) intézeti kockázatértékelési jelentések,
- 6) kockázatba sorolás, illetve ezekről szóló iratok,
- 7) egyéniesített fogvatartási programterv.

A KEK Rendszer azonban nem csak a kockázatok felmérésére, hanem azok kezelésére is nagy hangsúlyt fektet. A kezelési elemnek is vannak saját eszközei, ezek azok a módszerek, programok, amelyek a kockázatelemzési rendszer működése alapján szükséglet-kielégítési-, -kezelési tevékenységben valósulnak meg.

Ilyen kezelési eszközök:

- 1) progresszív rezsimrendszer, biztonsági kockázatba sorolás,
- 2) munkáltatás,
- 3) kapcsolattartás,
- 4) reintegrációt elősegítő programok,
- 5) oktatás, képzés, sport, művelődési programok,
- 6) vallási tevékenység,
- 7) jutalmazási rendszer, fegyelmi rendszer,
- 8) reintegrációs gondozás, társadalmi kötődés program,
- 9) fokozatváltás, feltételes szabadságra bocsátás.

II/2. Biztonsági ismeretek

A biztonsági tevékenység fogalma, területei és tartalma

A büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) biztonsági rendszere azon szabályok, valamint tárgyi, személyi és szervezeti elemek összessége, amely biztosítja a bv. szervezet jogszabályokban meghatározott feladatainak biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szervnek olyan biztonsági rendszert kell kialakítania, amely folyamatosan biztosítja:

- 1) a fogvatartottak őrzését, felügyeletét, ellenőrzését,
- 2) a bv. szerv őrzését, védelmét,
- 3) a személyi állomány tagjainak és a bv. szerv területén tartózkodók életének, testi épségének megóvását,
- 4) a jogszabályban meghatározott feladatok biztonságos körülmények közötti ellátását.

A bv. szerv biztonsági rendszerének elemei:

- 1) a bv. szervezet tevékenységére vonatkozó jogszabályok és alacsonyabb szintű rendelkezések,
- 2) a szervezeti elemek,
- 3) a rendelkezésre álló személyi állomány,
- 4) a biztonsági létesítmények, biztonsági berendezések, technikai és kényszerítő eszközök, megfelelően kitöltött digitális és egyéb okmányok

Ez egy komplex cselekvés, amely túlnyomórészt megelőző jellegű. Totális biztonsági rendszer nem létezik, a preventív jellegéből adódóan a döntéshozatal valószínűségeken, rizikóértékeléseken, mérlegeléseken alapul.

A biztonsági tevékenység területei:

- 1) külső őrzés,
- 2) belső őrzés, felügyelet, ellenőrzés,
- 3) szállítás, előállítás és egyéb kísérés közbeni őrzés,
- 4) munkáltatás közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés,
- 5) egyéb biztonsági tevékenységek közbeni őrzés, felügyelet és ellenőrzés.

A biztonsági tevékenységet ellátó személyi állomány

A biztonsági rendszer legfontosabb eleme, feltétele a személyi állomány, ennek több oka is van, az egyik fontos ok, hogy emberekkel kell bánni, foglalkozni, valamint ha a rendszer bármely eleme hiányos vagy hiányzik, a problémát a személyzetnek kell megoldania.

Mindazok a személyek, akik ebbe körbe tartoznak, biztonsági tevékenységet látnak el, és ezzel közreműködnek a szükséges biztonság kialakításában. Természetesen egy intézetben minden állománytagnak vannak biztonsági vonatkozású feladatai, de vannak olyanok, akik kifejezetten biztonsági tevékenységet látnak el.

A bv. szervezet biztonsági tevékenységének irányítását az országos parancsnok, valamint az általa megbízott személy látja el.

A bv. szerv biztonsági tevékenységének irányítását és ellenőrzését a bv. szerv vezetője látja el, az ezzel kapcsolatos feladatokat a biztonsági tevékenységet ellátó szervezeti elemek vezetőin keresztül is gyakorolhatja.

A biztonsági osztályvezető

- 1) közvetlen alárendeltségéről a bv. intézet vezetője rendelkezik,
- 2) feladatait távollétében a szervezetszerű helyettese, annak hiányában a bv. intézet vezetője által kijelölt biztonsági tiszt látja el.

A biztonsági osztályvezető előjárója a biztonsági osztály állományának, továbbá – ha az adott bv. intézet vezetője eltérően nem rendelkezett – a körlet-főfelügyelőknek, és körletfelügyelőknek, továbbá a biztonsági feladatok ellátására más osztálytól igénybe vett beosztottnak, a rendkívüli esemény megelőzésére, megszakítására és a következmények felszámolására igénybe vett állománynak.

A biztonsági osztályvezető utasításait az alárendeltségébe tartozók kötelesek végrehajtani, más szakterületen dolgozók részére a biztonsággal összefüggő utasítást közvetlen veszély elhárítása, rendkívüli esemény megszakítása, felszámolása, a bv. szerv biztonságának fenntartása érdekében adhat. Észrevételeiről, tapasztalatairól és intézkedéseiről az érintett osztályvezetőt, valamint a bv. gazdasági társaság munkáltatás-biztonsági vezetőjét tájékoztatja, továbbá az előjárójának jelentést tesz.

A biztonsági osztályvezető feladatai:

- 1) megtervezi és megszervezi a hatáskörébe utalt területeken a feladatok végrehajtását, gazdálkodik a rendelkezésre álló eszközökkel,
- 2) a biztonsági tiszteket legalább félévenként beszámoltatja,
- 3) intézkedik a biztonságot közvetlenül veszélyeztető körülmény megszüntetésére,
- 4) halaszthatatlan esetekben, ha az előjáró nincs jelen, intézkedik a rendkívüli esemény megelőzésére, megszakítására és következményeinek felszámolására,
- 5) javaslatot tesz, intézkedik a biztonsági osztály által üzemeltetett létesítmények, biztonsági berendezések, kényszerítő-, mozgáskorlátozó, valamint technikai eszközök karbantartására, javítására, pótlására.

Biztonsági intézkedések

A fogvatartás rendjét és biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, illetve megszüntetésére, továbbá a rendkívüli események megelőzésére a differenciáltan kiválasztott biztonsági intézkedés, szakértő kezekben hatékony eszköz lehet. Kiemelkedő jelentőséggel bír a rendelkezésre álló információkat hatékonyan elemző, szakmailag magasan kvalifikált biztonsági szakember. A bv. szervezet tagjai a bv. intézet biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények felszámolása érdekében jogosultak és kötelesek a rend fenntartásához, illetve helyreállításához szükséges intézkedéseket megtenni.

Az előzőek figyelembevételével, a fogvatartottakkal szemben a következő biztonsági intézkedések alkalmazhatók:

- 1) biztonsági elkülönítés,
- 2) biztonsági zárkába vagy részlegre helyezés,
- 3) mozgáskorlátozó eszközök alkalmazása,
- 4) elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazása,
- 5) elektronikus megfigyelési eszköz és az ellenőrzést biztosító megfigyelési eszköz alkalmazása,
- 6) motozás
- 7) biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat, biztonsági szemle,
- 8) az ajtók zárva tartásának elrendelése,
- 9) az egyes jogok gyakorlásának a felfüggesztése.

Az 1)-4) biztonsági intézkedés egyéni kockázatelemzés alapján alkalmazható. Indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható. Fontos, hogy az adott helyzetet mérlegelve a legmegfelelőbb biztonsági intézkedés kerüljön alkalmazásra, és csak a szükséges időtartamig tartson.

FEGYVERES BIZTONSÁGI ŐRSÉG

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1/2020.(II.21.) utasítása a büntetés-végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrségről (a továbbiakban: FBŐ) kivonatos rész az alábbiakat határozza meg:

Az FBŐ létrehozását a Bv. szerv vezetője, a BVOP estében a Biztonsági Szolgálat vezetője az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese részére felterjesztett, indoklással ellátott előterjesztésben kezdeményezi, mely tartalmazza az FBŐ tervezett létszámát, a felállítási helyek számát, valamint az őrségutasítás és őrutasítások tervezetét.

Az FBŐ létesítését az Országos Rendőr-főkapitányság határozattal engedélyezi.

Az FBŐ működése felett a rendészeti felügyeletet az Országos Rendőr-főkapitányság irányítása mellett az illetékes megyei rendőr-főkapitányságok, a szakmai felügyeletet az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a működés szakmai irányítását a BVOP Biztonsági Szolgálat végzi.

Az FBŐ tevékenységének irányítását a fegyveres biztonsági őrség Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet bizonyos részfeladatainak ellátása tekintetében az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese, a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője, a BVOP vonatkozásában az őrségparancsok és a bv. szerv vonatkozásában az őrségparancsnok-helyettes végzi.

Az őrségparancsnok:

Az őrségparancsnok a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatálya alá tartozó munkavállaló, aki felett a munkáltatói jogokat az országos parancsnok gyakorolja, szolgálatát a BVOP Biztonsági Szolgálatán teljesíti.

Az őrségparancsnok előjárója az FBŐ teljes személyi állományának, továbbá kizárólag az FBŐ-vel kapcsolatos feladatok vonatkozásában az őrségparancsnok-helyetteseknek. Az

őrségparancsnok látja el a BVOP-n szolgálatot teljesítő fegyveres biztonsági őrök irányítását. Az őrségparancsnok helyettesítését akadályoztatása esetén a Biztonsági Szolgálat vezetője által kijelölt személy látja el.

Az őrségparancsnok-helyettes:

A Bv. szerv személyi állományába tartozó őrségparancsnok-helyettes látja el az FBŐ tevékenységének koordinálásával, szakmai irányításával és ellenőrzésével kapcsolatos őrségparancsnoki feladatokat. Az őrségparancsnok-helyettes a bv. szerv Biztonsági Osztálya vezetője.

A fegyveres biztonsági őrök szolgálatának tervezéséért és szervezéséért a BVOP-n az őrségparancsnok, a Bv. szervnél az őrségparancsnok-helyettes a felelős.

Az őrparancsnok:

Az őrparancsnok látja el az FBŐ tevékenységének napi szintű feladatait, eligazítja, ellenőrzi, beszámoltatja a szolgálatban lévő fegyveres biztonsági őröket. Az őrparancsnok a BVOP-n a főügyelet, a bv. szervnél a biztonsági tiszt.

A fegyveres biztonsági őr előjárója:

- a) a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka;
- b) a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának biztonsági és fogvatartási helyettese;
- c) a BVOP Biztonsági Szolgálat vezetője;
- d) a BVOP Biztonsági Főosztály vezetője;
- e) az őrségparancsnok;
- f) az adott bv. szerv vezetője;
- g) az adott bv. szerv őrségparancsnok-helyettese;
- h) az adott bv. szerv őrparancsnoka.

Eligazítás

A fegyveres biztonsági őr részére az őrparancsnok minden szolgálatba lépés előtt eligazítást tart, amelynek során a biztonságos szolgálatellátáshoz szükséges minden információt, adatot tudomására hoz.

Az őrpárancsnok az eligazítás kezdetén ellenőrzi, hogy valamennyi eligazításra kötelezett fegyveres biztonsági őr megjelent, ellenőrzi továbbá ruházatukat és szolgálatra való alkalmasságukat.

Hiányos felszereléssel, ápolatlan, nem megfelelő vagy a biztonságos szolgálatellátást veszélyeztető állapotban és ruházatban megjelenő fegyveres biztonsági őr szolgálatot nem láthat el.

Az őrpárancsnok a fegyveres biztonsági őrök felkészültségét az eligazítás alkalmával szűrőpróbaszerűen köteles ellenőrizni.

Az őrpárancsnok gondoskodik a fegyveres biztonsági őr szolgálati jelvénye, fegyvere, lőszere és felszerelése szolgálatba lépéskor történő kiadásáról és a szolgálat befejeztével történő bevonásáról.

Az FBŐ ruházata, felszerelése és fegyverzete:

Az FBŐ részére a 10M e. r. gyakorló ruházat mintájára rendszeresített formaruházaton állományjelzésként a „Büntetés-végrehajtás Fegyveres Biztonsági Őrség” felirat szerepel. Rendfokozati jelzés viselése nem megengedett. A fegyveres biztonsági őr a formaruhát a szolgálatellátás, illetve a képzések során köteles viselni. A fegyveres biztonsági őr karjelvénye formaruházatának részét képezi, melyet a bal felkaron, a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos személyi állománya részére rendszeresített karjelvénnyel megegyező helyen kell a felsőruházaton elhelyezni. Amennyiben a fegyveres biztonsági őr formaruházata önhibáján kívül vált használhatatlanná, a bv. szerv haladéktalanul gondoskodik a pótlásáról. A fegyveres biztonsági őr fegyverzeti szakanyaggal és EDR készülékkel történő ellátása a bv. szerv feladata. A fegyveres biztonsági őr részére egyéni felszerelésként bilincs, könnygáz, gumibot és lőfegyver kényszerítő eszköz biztosítható. A fegyveres biztonsági őr részére a bv. szervezetnél rendszeresített lőfegyverek közül kizárólag maroklőfegyver biztosítható.

II/3. Gazdasági ismeretek

Az államháztartás fogalma

Az államháztartás az állam gazdálkodási rendszerének egészét jelöli.

Azt a tevékenységet, amellyel az állam a bevételeit beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe, mint pénzalapba, majd azt felhasználja kiadásai teljesítésére, államháztartásnak nevezzük.

Az állam olyan feladatokat lát el a köz érdekében, amelyeket a gazdaság többi szereplői nem tudnának felvállalni, megoldani. Ezeket a feladatokat közfeladatoknak nevezzük.

A költségvetési szervek fogalma, jogállása

Az államháztartás körébe tartozó állami feladatokat részben vagy egészben a költségvetési szervek útján látják el.

A költségvetési szerv jogszabályban vagy az alapító okiratban meghatározott közfeladat ellátására létrejött jogi személy, amelynek alapítására, nyilvántartására, képviseletére, szervezetére, működésére, irányítására, felügyeletére, átalakítására és megszüntetésére a törvényben, kormányrendeletben, valamint az egyes költségvetési szervekre vonatkozó jogszabályokban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

A költségvetés végrehajtása, az operatív gazdálkodás a bevételi és kiadási előirányzatok teljesítésén keresztül valósul meg. A vertikális folyamatok a gazdálkodás során egymásra épülő gazdasági események sorozatát jelentik.

A gazdasági események sorrendje a következő:

- 1) kötelezettségvállalás,
- 2) ellenjegyzés,
- 3) teljesítésigazolás,
- 4) érvényesítés, ellenőrzés,
- 5) utalványozás.

Kötelezettségvállalás

A költségvetési év kiadási előirányzatai terhére kötelezettségvállalásra az azokat terhelő korábbi kötelezettségvállalásokkal és más fizetési kötelezettségekkel csökkentett összegű eredeti vagy módosított kiadási előirányzatok mértékéig kerülhet sor.

A kötelezettségvállalás a kiadási előirányzatok terhére fizetési kötelezettség – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – vállalásáról szóló, szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A költségvetési szerv nevében kötelezettségvállalásra a költségvetési szerv vezetője, vagy a költségvetési szerv alkalmazottjai közül általa írásban felhatalmazott személy jogosult.

A kötelezettségvállalás előtt meg kell győződni arról, hogy

- az szükséges és jogszerű-e a szakmai feladatellátáshoz,
- a kifizetéshez szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll-e,
- a lehetséges megoldások közül a leghatékonyabb, legcélszerűbb, leggazdaságosabb változatot választották-e.

A kötelezettségvállalás csak írásban, pénzügyi ellenjegyzés után történhet. Ellenjegyzés nélkül a kötelezettségvállalás érvénytelen.

Nem szükséges előzetes írásbeli kötelezettségvállalás az olyan kifizetés teljesítéséhez, amely

- értéke nem éri el a 100 ezer forintot,
- pénzügyi szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódik,
- egyéb fizetési kötelezettségnek minősül.

Az előzetes írásbeli kötelezettségvállalást nem igénylő kifizetések rendjét a kötelezettséget vállaló szerv belső szabályzatában rögzíti.

Ellenjegyzés

Az ellenjegyzés egy előzetes ellenőrzési folyamat, melynek során meg kell vizsgálni, hogy

- szabad költségvetési előirányzat biztosítja-e a fedezetet,
- a kötelezettségvállalás nem sérti-e a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat.

A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett pénzügyi-számviteli végzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie.

A kötelezettségvállalást követően gondoskodni kell annak nyilvántartásba vételéről, és a kötelezettségvállalás értékéből a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről. A nyilvántartás tartalmazza legalább a kötelezettségvállalás nyilvántartási számát, a kötelezettségvállalást tanúsító dokumentum megnevezését, iktatószámát, keltét, a kötelezettségvállaló nevét, a jogosult azonosító adatait, a kötelezettségvállalás tárgyát, összegét, évek és előirányzatok szerinti megoszlását, a kifizetési határidőket, továbbá a teljesítési adatokat.

Teljesítésigazolás

A kötelezettségvállalás a tényleges teljesítéssel realizálódik (árut leszállítják, szolgáltatást igénybe veszik, a szakértői vélemény elkészül, a munkát elvégzik). A teljesítés igazolása során okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, összecszerúságát, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás esetében annak teljesítését. A teljesítést az igazolás dátumának és a teljesítés tényére történő utalás megjelölésével, az arra jogosult személy aláírásával kell igazolni. A teljesítés igazolására jogosult személyeket a kötelezettségvállaló írásban jelöli ki. A törvényben meghatározott kiadások körében a költségvetési szerv belső szabályzata lehetővé teheti a teljesítés igazolásának mellőzését (jogszályon, jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható bírósági, hatósági döntésen, vagy más, a fizetési kötelezettség összegét vagy az összeg megállapításának módját, továbbá a felek valamennyi jogát és kötelezettségét megállapító kötelező előíráson alapuló fizetési kötelezettség esetében van erre mód).

Érvényesítés, ellenőrzés

Az érvényesítés az a tevékenység, melynek során a teljesítés igazolása alapján – vagy annak hiányában is, ha arra nem volt szükség – az érvényesítő ellenőrzi az összecszerúséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben a költségvetési gazdálkodási és számviteli előírásokat, továbbá a belső szabályzatokban foglaltakat megtartották-e. Amennyiben az érvényesítő a vizsgálat során az ott megjelölt jogszályok, illetve a kötelezettséget vállaló szerv belső szabályzatainak megsértését tapasztalja, köteles ezt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagadható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. Az érvényesítésnek tartalmaznia kell az érvényesítésre utaló megjelölést, a megállapított összeget,

az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását. Az érvényesítésre jogosult személyekre, valamint azok kijelölésére speciális pénzügyi szakképesítést ír elő a jogszabály.

Utalványozás

Az érvényesítést követi a kifizetések elrendelése, az utalványozás. Utalványozni csak az érvényesítést követően és csak írásban szabad.

Nem kell utalványozni:

- 1) a termék értékesítéséből, szolgáltatás nyújtásából – számla, egyszerűsített számla, számlát helyettesítő okirat, készpénzátutalás alapján – befolyó, valamint a közigazgatási hatósági határozaton alapuló bevétel beszédését,
- 2) a fizetési számla vezetésével, és az azon végzett műveletekkel kapcsolatban a számlavezető által felszámított díjakkal, költségekkel kapcsolatos kiadásokat,
- 3) az európai uniós forrásokból nyújtott támogatások jogszabály szerinti lebonyolítási számláról történő kifizetését,
- 4) a fedezetkezelői számláról, valamint – a fedezetkezelői számlára történő átutalás esetén – az építetési fedezetbiztosítási számláról történő kifizetéseket.

Az utalványozásra jogosultakra a kötelezettségvállalás jogosultjainál ismertett szabályokat kell alkalmazni. Költségvetési szerv nevében ennek megfelelően elsősorban a költségvetési szerv vezetője jogosult az utalványozásra. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény és az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) Kormányrendelet az utalványozás érvényességéhez nem írja elő az ellenjegyzés szükségességét. Azonban a Belügyminisztérium fejezet költségvetési gazdálkodásának rendjéről szóló 4/2015. (IV.10.) BM utasítás tartalmazza ezt az előírást, ezért a bv.-nél az utalvány ellenjegyzése is szükséges. Utalványozni az okmányra rávezetett záradék formájában vagy külön írásbeli rendelkezéssel lehet.

Összeférhetlenségi szabályok

A költségvetés végrehajtása, az előirányzatok teljesítése a felelős, megbízott személyek részéről döntéseket, elengedhetetlen intézkedéseket igényel. Ezeket a döntéseket csak megfelelő szabályozottság, dokumentáltság mellett szabad végrehajtani. A rendelkező és az ellenőrzést végző személyek különválása érdekében a jogszabály összeférhetlenségi szabályokat fogalmaz meg. Ezek célja, hogy a pénzügyi teljesítésére két, egymástól független személy intézkedése nyomán kerüljön sor.

A pénzkezeléshez kapcsolódó összeférhetlenségi szabályok:

1. A pénztárosi munkakört csak e feladatok ellátására alkalmas, erkölcsi bizonyítvánnyal, büntetlen előéletet igazoló személy tölthet be.
2. A pénztárosi munkakört nem töltheti be az, aki összeférhetlenség címén - a bankszámlák felett aláírási joggal vagy utalványozási joggal rendelkezik, - bérelszámolási munkakört ellátó munkavállaló.
3. A kötelezettségvállaló és az ellenjegyző, illetve az utalványozó és az ellenjegyző - ugyanazon gazdasági eseményre vonatkozóan- azonos személy nem lehet.
4. A pénztáros nem kaphat utalványozási jogosultságot.
5. Az érvényesítő és a pénztárellenőr nem lehet ugyanazon személy.
6. Az érvényesítő személy nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra és szakmai teljesítésigazolásra jogosult személlyel.
7. Kötelezettségvállalási, érvényesítési, utalványozási, pénzügyi ellenjegyzési feladatot nem végezhet az a személy, aki ezt a tevékenységet közeli hozzátartozója, vagy a maga javára látná el.

II/4. Személyügyi ismeretek

A 2015. évi XLII. törvény szervei hatálya kiterjed:

- rendvédelmi szervekre (2010. évi XLIII. tv.),
- rendvédelmi feladatokat ellátó egyéb szervekre.

A 2010. évi XLIII. tv. szerinti rendvédelmi szervek:

- 1) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv,
- 2) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv,
- 3) a terrorizmust elhárító szerv,
- 4) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- 5) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 6) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok
- 7) az idegenrendészeti szerv.

Rendvédelmi feladatokat ellátó egyéb szervek:

- Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- Országgyűlési Őrség.

A HSZT személyi hatálya kiterjed:

- 1) a hivatásos állomány tagjaira,
- 2) a hivatásos szolgálatra jelentkezőkre,
- 3) a rendvédelmi oktatási intézménybe, hivatásos szolgálat ellátására jogosító képzésre jelentkezőkre,
- 4) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira, tanulóira,
- 5) a rendvédelmi oktatási intézmény tisztjelöltjeire,
- 6) a szolgálati nyugdíjasokra,
- 7) a hivatásos állomány tagja és a szolgálati nyugdíjas közeli hozzátartozóira,
- 8) tartalékállományba helyezetttekre,
- 9) rendvédelmi igazgatási alkalmazotti jogviszonyban állókra,
- 10) a munkavállalókra.

Szolgálati viszony jellege

A hivatásos állomány tagja önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti köteleit.

A rendvédelmi szerv a kötelezettségek teljesítéséhez szükséges feltételeket, a törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja.

Amikor a szolgálati beosztás a szolgálati jellegének megszűnése miatt nem hivatásos munkakörre került átminősítésre, az érintett a szolgálati viszonyban legfeljebb öt évig foglalkoztatható tovább.

Rendfokozat

Az előmeneteli rendszer egyik legfontosabb eleme, hogy a rendfokozatok az egyes szolgálati beosztásokhoz kötötten vannak meghatározva. A hivatásos állomány tagja az állománycsoportjába tartozó, az általa betöltött szolgálati beosztás besorolása, valamint a fizetési fokozata alapján meghatározott rendfokozattal rendelkezik.

Alapvető jogok korlátozása

A HSZT szerint korlátozható alapvető jogok:

- 1) a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása,
- 2) a véleménynyilvánítás szabadsága,
- 3) gyülekezési jog,
- 4) egyesülési jog,
- 5) az anyanyelv használata,
- 6) választójog,
- 7) a munka és foglalkozás szabad megválasztása,
- 8) a tulajdonjog.

A szolgálati viszony alanyai

A szolgálati viszony alanya az állam képviselőjében a rendvédelmi szerv, valamint a szolgálatban álló hivatásos állomány tagja.

A szolgálati viszonnal kapcsolatos munkáltatói jogokat – ha a HSZT vagy a 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) másként nem rendelkezik – az állományilletékes parancsnok gyakorolja. A kormányrendelet meghatározza azokat a munkáltatói jogokat, amelyeket a miniszter, az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok alárendeltségébe tartozó vezető gyakorol.

Költségtérítések

A hivatásos állomány részére meg kell téríteni:

- 1) a szolgálati érdekből történt áthelyezéssel vagy átrendeléssel kapcsolatos,
- 2) egyik szolgálati helyről a másikra történő szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült,
- 3) a szabadságról, a munkaszüneti és pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő,
- 4) a munkába járás helyközi utazási költségeit.

Kedvezmények és támogatások:

- 1) üdülési támogatás,
- 2) családalapítási támogatás,
- 3) szociális támogatás,
- 4) illetményelőleg,
- 5) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

Érdemek elismerése

Szolgálati feladat kiemelkedő teljesítéséért vagy szolgálati feladatok hosszabb időn át történő eredményes végzéséért:

- 1) írásbeli dicséret,
- 2) miniszteri elismerő oklevél,
- 3) pénz- vagy tárgyjutalom,

- 4) a miniszter által adományozott névre szóló szál- vagy lőfegyver, emléktárgy,
- 5) hazai vagy külföldi jutalomüdülés,
- 6) egy fizetési fokozattal történő előresorolás,
- 7) eggyel magasabb rendfokozatba történő soron kívüli előléptetés,
- 8) tanácsosi vagy főtanácsosi kitüntető cím,
- 9) a miniszter által alapított díj, plakett, emléklap,
- 10) szolgálati jel adományozható.

Képesítési követelmények

- 1) vezető és tiszti besorolási osztály: főiskolai, egyetemi végzettség v. mesterfokozatú felsőfokú végzettség,
- 2) tiszthelyettesi beosztásba tartozó: középfokú végzettség,
- 3) alaptevékenységet végzőknek: szerv alaptevékenységének megfelelő szakképzettség, szakmai alapképzettség,
- 4) nem alaptevékenységet végzőknek: szakképzettség vagy szakmai alapképzettség hiányában a kinevezéskor határidő tűzésével elő kell írni.
- 5) rendvédelmi igazgatási alkalmazott: rendészeti alapvizsga és az országos parancsnok által meghatározott büntetés-végrehajtási szakmai végzettség

A fent felsorolt képesítési követelményeken felül a vezetői állománynak az alábbi végzettséggel kell rendelkezni:

Kiemelt vezető, középvezető:

- rendészeti szakvizsga,
- rendészeti vezetővé képző tanfolyam,
- rendészeti mestervezetővé képző tanfolyam.

Beosztott vezető:

- rendészeti szakvizsga,
- rendészeti vezetővé képző tanfolyam.

Vezetői besorolású rendvédelmi alkalmazott:

- rendészeti szakvizsga,
- nem feltétele a vezetővé, illetve mestervezetővé képző tanfolyam.

Utánpótlási és vezetői adatbank

Központi személyügyi nyilvántartás részeként a rendvédelmi szerv utánpótlási és vezetői adatbankot vezet, mely érdemeken és teljesítményen alapul, a tervezett előmenetelt szolgálja, valamint elősegíti a rendvédelmi szerveknél rendszeresített vezetői beosztások arra alkalmas személyekkel való betöltését.

Utánpótlási nyilvántartás: jogszabályban meghatározott vezető-kiválasztási eljárás eredményeként vezetői beosztás ellátására alkalmas, nem vezetői beosztást betöltő tag adatait tartalmazza.

Vezetői nyilvántartás: osztályvezetői vagy annál magasabb besorolású vezetői beosztást betöltő személyeket tartalmaz.

Utánpótlási nyilvántartásba vételhez a hivatásos állomány tagjának hozzájárulása szükséges. Vezetővé kinevezett hivatásos állományú tagot a rendvédelmi szerv köteles a vezetői nyilvántartásba venni.

Vezetői nyilvántartásból törölni kell:

- akinek vezetői kinevezése visszavonása került,
- aki vezetői kinevezésről lemondott,
- akinek szolgálati viszonya megszűnt.

Utánpótlási nyilvántartásból törölni kell:

- ha az állomány tagja kéri,
- akinek törlését az állományilletékes parancsnok kezdeményezi,
- akinek szolgálati viszonya megszűnt.

Rendészeti tehetséggondozási programon az vehet részt, aki:

- 1) legalább négy év szolgálati viszonyral rendelkezik,
- 2) nem tölt be vezetői beosztást,
- 3) felsőfokú végzettséggel rendelkezik,
- 4) rendelkezik angol, német, vagy francia nyelvből legalább középfokú C típusú nyelvvizsgával,
- 5) jelentkezését megelőző utolsó minősítésén kiváló értékelést kapott, vagy a három éven belüli teljesítményértékelései a két legmagasabb értékelési kategória valamelyikébe tartoznak,
- 6) kiválasztási eljárás során jogosultságot szerzett a programra jelentkezésre.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei, etikai kódex

A törvény a rendvédelmi hivatás etikai alapelveit – összhangban a kormánytisztviselőkre vonatkozó szabályozással – fogalmi kategóriánként rögzíti, kiegészítve a vezetőkre vonatkozó többletkövetelményekkel:

Hivatásos, RIASZ	Vezető
hűség	példamutatás
nemzeti érdek előnyben részesítése	szakmai szempontok érvényesítése
méltóság és a tisztesség	számonkérési kötelezettség
előítéletektől való mentesség	+ hivatásos követelmények
pártatlanság	
felelősségtudat	
szakszerűség	
együttműködés	
arányosság	

Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

A Magyar Rendvédelmi Kar 2013. május 28-án fogadta el a kar tagjaira vonatkozó etikai szabályzatot, amelyet 2021. június hónapban módosítottak. A Rendvédelmi hivatásetikai Kódex (a továbbiakban: Kódex) elsőrendű célja, hogy egyértelműen kifejezze azokat az

értékeket, amelyeket a hivatásrend tagjainak követniük kell, és a nehezen eldönthető részletkérdések tekintetében is egyértelmű útmutatást nyújtson.

A rendvédelmi hivatás etikai alapelvei

A Kódex és Etikai Eljárási Szabályzat rendelkezik egyes alapelvekről, melyeknek fényében a kódexet értelmezni kell:

- 1) hűség a hazához és a nemzethez,
- 2) nemzeti érdekek előnyben részesítése,
- 3) méltóság és tisztesség,
- 4) előítéletektől való mentesség,
- 5) pártatlanság,
- 6) felelősségtudat
- 7) szakszerűség,
- 8) együttműködés,
- 9) arányosság.

A Kódex hatálya kiterjed a bv. szervezet feladatait végző személyi állomány valamennyi tagjára, függetlenül jogviszonyukra.

A Kódex tartalmát meghatározó értékek

Törvényesség, a köz és az állampolgárok szolgálata, a tisztesség követelménye

Alapvető követelmény, hogy a hivatásos állomány tagjai az Alaptörvényben, jogszabályokban foglaltaknak megfelelően teljesítsék szolgálatukat, s ennek megfelelően éljenek a mindennapokban. Munkájukat pedig az érintett szervek feladatrendszeréhez igazodva a köz- és az egyes polgárok jogainak a figyelembevételével teljesítsék.

Professzionizmus, minőségi munkavégzés, felelősségvállalás, konstruktív kritikai attitűd és innováció

Általános elvárás, hogy a hivatásos állomány tagja szakmai és általános ismereteit folyamatosan fejlessze, munkáját szakszerűen és magas színvonalon lássa el. Vállaljon felelősséget tevékenységeiért, döntéseiért. Legyen nyitott az újdonságok befogadására, törekedjen azok hatékony alkalmazására.

Az elkötelezettség, megbízhatóság, a társadalmi elfogadottság erősítése

Munkavégzése során tartsa be az általános erkölcsi szabályokat, magánélete során pedig érvényesítse az általánosan elfogadott etikai normákat, segítse ezzel is az érintett szervezet közbizalmat teremtő és erősítő törekvéseit.

Általános erkölcsi követelmények

Munkavégzésük során a hivatásos állomány tagjai

Törvényesen, pártatlanul, előítéletektől mentesen és részrehajlás nélkül járjanak el. A szervezet által előírt szakmai és morális követelményeket tartsák be, felelősségteljesen, ésszerűen, kezdeményezően járjanak el. Tartsák tiszteletben mindazoknak a jogait, akikkel munkavégzésük során kapcsolatba kerülnek, de követeljék meg tőlük a kötelezettségeik teljesítését.

Munkahelyi kapcsolataikban

Minden esetben törekedjenek az optimális együttműködésre, a problémák közös megoldására, egymás érdekeinek lehetséges figyelembevételére. Ügyeljenek egymás tekintélyének, emberi és szakmai tisztességének megóvására, az alaptalanul rágalmozott munkatársak védelmére lépjenek fel.

Vezetőkkel, elöljárókkal való kapcsolattartásukban

Indokolt szakmai esetekben kérjék ki vezetőik tanácsát, támaszkodjanak azok szakmai és emberi tapasztalataira.

Polgárokkal (ügyfelekkel) való kapcsolattartás során

A törvényesség, szakszerűség és pontosság követelményeit tartsák be. A közigazgatási hatósági tevékenységük során a szolgáltató jelleg érvényesüljön. A feladataik ellátása során a jogszabályban biztosított hatalmukkal, befolyásukkal ne éljenek vissza, eljárásukban törekedjenek a kölcsönös bizalom megteremtésére.

A személyes adat és a minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat minden esetben tartsák be.

Magánéletükkel kapcsolatban a hivatásos állomány tagjai

Életvitelük alkalmas legyen a környezetük tiszteletére és megbecsülésére, ne adjanak okot tisztességükben való kételkedésre. Magántermészetű kapcsolataikat aszerint válasszák meg, illetve kapcsolatrendszerüket úgy alakítsák ki, hogy a munkahelyükön vállalt kötelezettségeikkel ne kerülhessenek szembe.

Továbbá ne alakulhasson ki elvtelen, törvénybe ütköző elkötelezettségi-függőségi helyzet.

Internetes kommunikációjuk során a hivatásos állomány tagjai

Tartózkodjanak mások emberi méltóságának, továbbá a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésértől, b) lehetőség szerint ne adjanak meg és/vagy ne töltsenek fel és/vagy ne osszanak meg munkahelyükkel, munkatársaikkal, saját magukkal kapcsolatos olyan adatokat, információkat (képek, videók, hangfájlok stb.), amelyek alkalmat adhatnak bármilyen visszaélésre.

A korrupcióval összefüggésben a hivatásos állomány tagjai

Vezetőként és beosztottként törekedjenek a korrupció megelőzésére. A korrupciós bűncselekmények feljelentésének elmulasztása nem csak jogi kérdés, az ilyen tartalmú jelenségekkel kapcsolatos a jelzések megtétele – megfelelő és esetenként eltérő mérlegelést követően – általában elvárható a közszolgálat tagjától.

Az összeférhetetlenséggel kapcsolatban a hivatásos állomány tagjai

Munkahelyük lehetőségeit, beosztásukat, hatáskörüket saját maguk és családjuk, valamint más személy anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi érdekeinek előtérbe állítására, érvényesítésére nem használhatják fel.

Magyar Rendvédelmi Kar

A Magyar Rendvédelmi Kar (a továbbiakban: MRK) a rendvédelmi szervek hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak, és a rendvédelmi szerveknél foglalkoztatott munkavállalóinak (a továbbiakban: munkavállaló) önkormányzattal rendelkező rendvédelmi szakmai köztestülete.

Az MRK kötelező tagsági viszony alapján működik. A rendvédelmi szervvel fennálló szolgálati viszony, rendvédelmi igazgatási jogviszony vagy munkavállalói jogviszony alapján a hivatásos állomány tagja, a rendvédelmi alkalmazottak, valamint a munkavállaló az MRK tagjává válik.

Az MRK tagozata

- 1) a rendőrség,
- 2) a büntetés-végrehajtási szervezet,
- 3) a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvény hatálya alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek,
- 4) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,
- 5) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint
- 6) az Országgyűlési Őrség hivatásos állománya tagjainak, rendvédelmi alkalmazottainak és munkavállalóinak elkülönülő résztestülete.

Az MRK:

- 1) javaslattételi joggal rendelkezik a rendvédelmi szervek tevékenysége minőségének jobbítása érdekében,
- 2) a miniszter útján kezdeményezheti a Kormánytól a tagjai munkakörülményeit, foglalkoztatási feltételeit és a hivatás gyakorlását érintő jogszabályok megalkotását, módosítását,
- 3) konzultációs joggal közreműködik a tagjai foglalkoztatásának és hivatásgyakorlásának feltételeit befolyásoló, az előírt szakmai vizsgákkal kapcsolatos, valamint az MRK-t érintő jogszabályok megalkotásában,
- 4) véleményét ki kell kérni a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonyról, valamint a munkaviszonnyal összefüggő kérdésekben,
- 5) kezdeményezheti a miniszternél a hivatásos és igazgatási szolgálati viszonyról vagy munkaviszonnyal kapcsolatos jogszabálysértő gyakorlat megváltoztatását,
- 6) feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben felterjesztési jogot gyakorol,
- 7) megalkotja működési szabályait, tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 8) megalkotja éves költségvetését és elfogadja az éves költségvetés végrehajtásáról szóló, a számviteli törvény szerinti beszámolót,
- 9) megalkotja a hivatásetikai részletszabályokat, az e törvényben meghatározott keretek között kialakítja az etikai eljárás rendszerét, valamint lefolytatja az etikai eljárásokat,

- 10) tagjairól és szerveiről nyilvántartást vezet,
- 11) a kiváló munka elismeréseként díjakat alapíthat és adományozhat,
- 12) a Kormánynál – a miniszter útján –, a miniszternél, az országos parancsnoknál és az országos főigazgatónál kezdeményezheti kitüntetés vagy más elismerés adományozását,
- 13) szakmai konferenciákat, tudományos tanácskozásokat, felkészítő továbbképzéseket szervezhet,
- 14) pályázatokat írhat ki és bírálhat el, továbbá kiadványokat jelentethet meg a rendvédelem fejlesztésére, gyakorlatának egységesítésére, a példaadó rendvédelmi munkamódszerek megismertetésére, a rendvédelem hagyományainak ápolására,
- 15) tagjai számára kedvezményes szolgáltatásokat nyújthat,
- 16) megfigyelőként részt vehet tagjai szakmai vizsgáztatásában és továbbképzésében, indokolt esetben törvényességi vagy egyéb intézkedést kezdeményezhet,
- 17) tagot delegál a Rendészeti Alap- és Szakvizsga Bizottság elnökségébe, továbbá
- 18) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket törvény, kormányrendelet vagy az Alapszabály határoz meg.

A rendvédelmi szerv vezetője köteles kikérni az MRK véleményét a hivatásos, a rendvédelmi alkalmazotti, valamint a munkavállalói állomány szolgálatteljesítésére vagy munkavégzésére, szolgálatteljesítési idejére vagy munkaidejére, pihenőidejére, jutalmazására, valamint juttatásaira vonatkozó, a hatáskörébe utalt szabályozásról.

Az MRK jogosult véleményezni a tagjai csoportját érintő munkáltatói intézkedést, döntést vagy annak tervezetét, továbbá ezzel összefüggésben konzultációt kezdeményezni.

Az MRK legfőbb képviseleti, döntéshozó szerve a Közgyűlés, amely megválasztja saját tagjai közül az elnökét és alelnökeit, a Felügyelőbizottság elnökét és tagjait (6 tag), az Etikai Bizottság elnökét és tagjait (21 tag), megalkotja az Alapszabályt és a Választási Szabályzatot, gyakorolja az MRK-nak az e törvényben, valamint az Alapszabályban meghatározott feladat- és hatáskörét.

Az MRK legfőbb ügyintézői testülete az elnök és a tagozatonként egy-egy alelnök alkotta Elnökség.

Az MRK 53 tagból álló Közgyűlésének tagjait – tagozatonként 10 tag, kivéve Országgyűlési Őrség 3 tag – a rendvédelmi szervek hivatásos állományának tagjai, rendvédelmi alkalmazottai

és munkavállalói közül választják meg öt évre, titkos szavazással a Választási Szabályzat szerint.

Az MRK-val munkajogviszonyban álló főtitkár vezeti az MRK Irodáját, valamint ellátja az Alapszabályban meghatározott feladatokat. Felette a munkáltatói jogkört az elnök gyakorolja.

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományának tagja a közgyűlés tagja, tisztségviselője, MRK rendezvény résztvevője csak a főigazgató engedélyével lehet.

Az MRK a feladat- és hatáskörét érintő bármely kérdésben az adott kérdésben hatáskörrel rendelkező állami szerv vezetőjéhez fordulhat, és tájékoztatást, adatot, szakmai és jogértelmezési kérdésben állásfoglalást, tájékoztatás) kérhet, javaslatot tehet, intézkedés megtételét kezdeményezheti, valamint az általa irányított szerv működésével vagy az általa kibocsátott jogszabállyal, közjogi szervezetszabályozó eszközzel és egyéb – az MRK tagjainak csoportját érintő – döntésével kapcsolatban véleményt nyilváníthat, kezdeményezheti annak megváltoztatását vagy visszavonását.

Az MRK felett a törvényességi ellenőrzést az ügyészség gyakorolja.

Az ágazati érdekvédelmi tanács a miniszter, az országos parancsnok, valamint az MRK képviseletében eljáró konzultatív tanács részvételével működik.

Az ágazati érdekvédelmi tanács hatáskörébe az adott ágazatban foglalkoztatott hivatásos, rendvédelmi alkalmazotti, valamint a rendvédelmi szervnél foglalkoztatott munkavállaló élet- és munkakörülményeire, foglalkoztatási feltételeire vonatkozó tárgykörök tartoznak, továbbá mindazok a tárgykörök, amelyek e törvény alapján az MRK feladatkörébe tartoznak.

A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állománynak a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

Becsületbíróság

A hivatásos állomány tagja kérheti a Becsületbíróság összehívását, ha

- szolgálati viszonyát a HSZT 86. § (2) bekezdés *a)* pont *aa)* alpontja alapján azért szüntették meg, mert a minősítés alapján a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná vált, és

a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja,

- szolgálati viszonyát a HSZT 86. § (2) bekezdés *d)* pontja alapján méltatlanság miatt szüntették meg és a felmentés ellen benyújtott szolgálati panaszát elutasították, vagy a felmentés ellen a szolgálati panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja, vagy
- fegyelmi ügyben vele szemben szolgálati viszony megszüntetés fenyítést szabtak ki, és a fegyelmi ügyben hozott érdemi határozat ellen benyújtott panaszt elutasították, vagy a panasz benyújtásának lehetőségét e törvény kizárja.

A hivatásos állomány tagja a Becsületbíróság összehívását a sérelmezett döntést hozó elöljárónál kezdeményezheti a döntés kézhezvételétől számított nyolc napon belül.

A Becsületbíróság eljárásában a hivatásos állomány tagja szolgálati viszonyának fenntarthatóságáról dönt.

A Becsületbíróság három főből áll. A Becsületbíróság elnökét – az MRK Etikai Bizottságától bekért javaslat alapján – az MRK Elnöksége jelöli ki a hivatásos állománynak a rendvédelmi szervnél összeállított névjegyzéken szereplő tagjai közül.

A Becsületbíróság további két tagját a Becsületbíróságot összehívó elöljáró jelöli ki, a hivatásos állomány névjegyzéken szereplő, az eljárás alá vonttal legalább azonos rendfokozati állománycsoportba tartozó tagjai közül.

Nem lehet tagja a Becsületbíróságnak, aki

- az ügyben eljár, a döntéshozatalban részt vett vagy szolgálati beosztása alapján részt fog venni,
- az érintettel szemben személyében elfogult, továbbá,
- ellen fegyelmi eljárás folyik, vagy aki fenyítés hatálya alatt áll.

Korrupció elleni védelem

Minden olyan cselekedet korrupciónak tekinthető, amikor egy döntési helyzetben lévő személy adott téren meglévő hatalmát nem az általa képviselt szervezet, hanem személyes céljai érdekében használja fel. Így az is korrupció, ha egy tanár némi ajándék fejében átengedi a

vizsgán az arra nem érdemes diákot, ha egy rendőr néhány ezresért eltekint a feljelentéstől, vagy egy hivatalnok ellenszolgáltatás fejében átengedi/előreviszi az ügyünket.

Egyszerűen megfogalmazva a korrupció megvalósulásakor az egyéni érdek a közérdek elé helyeződik.

A korrupció fogalmát, jelentéstartalmát már sokan, sokféleképpen megjelenítették. Lényeges leszögezni, hogy nincs egységesen kialakult definíció, aminek oka, hogy e jelenség koronként, társadalmanként változik.

Ennek okán egy olyan szubjektív töltetű társadalmi jelenségről beszélünk, melynek jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- 1) a korrupció nemkívánatos, káros jelenség,
- 2) nehezen felderíthető, bizonyítása jelentős akadályokba ütközik,
- 3) mindig valamilyen hatalommal való visszaélést jelent (politikai, gazdasági, hivatali stb.) nem csak közhatalommal rendelkező személy követheti el, hanem bárki, aki a társadalmi javak-jogok elosztásában részt vesz, vagyis döntési kompetenciával bír,
- 4) mindig valamilyen haszonszerzés (többnyire vagyoni) vezérli,
- 5) minden korrump aktus célzatos cselekmény („csak úgy” soha nem korrumpál senki, annak mindig célja van, még akkor is, ha az később válik világossá),
- 6) minden esetben van egy aktív elkövető, aki saját érdekeinek érvényesítése érdekében előnyt nyújt,
- 7) minden esetben megvan ennek az ellentétpárja, a „passzív fél”, aki a különjuttatásért cserébe – valamilyen aktív vagy passzív magatartásával – jogtalan előnyt biztosít,
- 8) ezek az elszórt jelenségek sajátos egységet alkotnak, s így válik mindez társadalmi jelenséggé, egy öngerjesztő folyamattá (a korrupció korrupciót szül).

A Btk. XXVII. fejezetében foglalkozik azon korrupciós cselekményekkel, melyet a törvényalkotó büntetni rendel:

- 1) (gazdasági) vesztegetés – Btk. 290. §,
- 2) vesztegetés elfogadása – Btk. 291. §,
- 3) hivatali vesztegetés – Btk. 293. §,
- 4) hivatali vesztegetés elfogadása – Btk. 294. §,
- 5) vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 295. §,
- 6) vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban – Btk. 296. §,

- 7) befolyással üzérkedés – Btk. 299. §,
- 8) korrupciós bűncselekmény feljelentésének elmulasztása – Btk. 300. §.

Büntetés-végrehajtás

A bv. szervezet a szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, kényszerintézkedéseket, a szabálysértési elzárást végrehajtó állami fegyveres rendvédelmi szerv. A bv. e feladatainak ellátásával járul hozzá a közrend és a közbiztonság megerősítéséhez.

A bv. szervezetre háruló feladatok ellátása során a következő kockázatok fordulhatnak elő:

- 1) fogvatartottak ellenőrzésének hiánya vagy ellenőrzésének felületessége ellenszolgáltatás fejében,
- 2) fogvatartottak között információ szolgáltatása,
- 3) kedvezményes elhelyezés biztosítása,
- 4) a fogvatartott által nem birtokolható tárgyak átadása.

Nemzeti Védelmi Szolgálat

A magyar közigazgatásban a korrupció elleni küzdelem egyik meghatározó, új típusú szerve a rendőrség belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló feladatokat ellátó szerve, a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ). A Rendőrségről szóló törvény rendelkezései szerint a rendőrséget az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a belső bűnmegelőzési és büntetővizsgáló szerv, valamint a terrorizmust elhárító szerv alkotja.

Az NVSZ 2011. január 1-jén kezdte meg működését, jogkörének részletes szabályait a 293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet határozza meg. Jogelődjéhez, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatához (a továbbiakban: RSZVSZ) képest más szervezeti struktúra, kibővült feladat- és hatáskör jellemzi. Mindezt alátámasztja, hogy az RSZVSZ az NVSZ egyik igazgatóságaként integrálódott az új szervezetbe. Célja, hogy tevékenységével megteremtse egy erkölcsileg tiszta, szakmailag felkészült, gondolkodásmódjában európai közszolgálatot hazánkban, továbbá megóvja azt a korrupciós befolyástól, így erősítve a közszféra működésébe vetett bizalmat.

Jogszabálygyűjtemény

- 1) Magyarország Alaptörvénye
- 2) 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
- 3) 2012. évi C. törvény Büntető Törvénykönyvről
- 4) 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 5) 2013. évi V. törvény Polgári Törvénykönyv
- 6) 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 7) 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról
- 8) 2011. CXCV. törvény az államháztartásról
- 9) 1878. V. sz. tv. (Csemegi-kódex) a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről
- 10) 1966. évi 21. törvényerejű rendelet
- 11) 1971. évi 28. törvényerejű rendelet
- 12) 1979. évi 11. törvényerejű rendelet
- 13) 1978. évi IV. törvényerejű rendelet
- 14) 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet az államháztartási tv. végrehajtásáról
- 15) 154/2015. (VI.19.) Kormányrendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról
- 16) 293/2010. (XII.22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról
- 17) 21/1997. IM rendelet
- 18) 8/1959. BM utasítás
- 19) 1955. évi Büntetés-végrehajtási szabályzat
- 20) Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex
- 21) 31/2015. BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről
- 22) 33/2015. BM rendelet
- 23) 9/2016 IBSZ

- 24) 72/2020. (XII. 23.) BVOP utasítása büntetés-végrehajtási szervezet Biztonsági Szabályzatáról
- 25) 1/2020.(II.21.) BVOP utasítása a büntetés- végrehajtási szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrsegről

Irodalomjegyzék

1. BV. felsőfokú gazdálkodási ismereti jegyzet Bozáné Török Erika c. bv. alezredes, 2018. év
2. Bv. Rendészeti szervező – reintegrációs ismeretek jegyzet, Ranga Attiláné c. bv. alezredes, Vörös Erzsébet bv. őrnagy, 2018.
3. Bv. rendészeti szervező – jogi ismeretek - dr. Eisemann Krisztián c. bv. alezredes, Gyurnik Mária c. bv. alezredes, Dr. Ragó Ferenc bv. őrnagy, 2018.
4. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – reintegrációs ismeretek jegyzet – Ranga Attiláné c. bv. alezredes, Vörös Erzsébet bv. őrnagy, 2018.
5. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – szolgálati ismeretek jegyzet – Horváth Imre Gábor bv. alezredes, 2018.
6. Bv. 14 hetes alapfokú szaktanfolyami képzés – jogi ismeretek jegyzet, Dr. Ragó Ferenc bv. őrnagy